

**CRNA GORA
MINISTARSTVO ODBRANE**

**IZVJEŠTAJ
O STANJU U VOJSCI CRNE GORE
ZA 2012.GODINU**

Januar, 2013. godine

SADRŽAJ

UVOD	4
1. OPERATIVNE SPOSOBNOSTI VOJSKE CRNE GORE	5
1.1. Komandovanje, kontrola i komunikacije	5
1.1.1. Popuna personalom i struktura Vojske	7
1.1.2. Planiranje, organizacija rada, kontrole i ocjenjivanje sposobnosti	8
1.1.3. Organizacija sistema elektronskih komunikacija	10
1.1.4. Transparentnost rada i saradnja sa civilnim sektorom	10
1.2. Raspolaganje borbenim sredstvima i sistemima	11
1.3. Podoficirski lanac podrške u funkciji komandovanja	12
1.4. Angažovanje Vojske u izvršavanju dodijeljenih misija	13
1.4.1. Angažovanje Vojske u odbrani Crne Gore	13
1.4.2. Angažovanje Vojske u podršci civilnim institucijama u zemlji	13
1.4.3. Angažovanje Vojske u međunarodnim misijama i operacijama	16
1.4.3.1. Angažovanje Vojske u misiji UNMIL u Liberiji	16
1.4.3.2. Angažovanje Vojske u misiji ISAF u Avganistanu	16
1.4.3.3. Angažovanje Vojske u operaciji EU “EU NAVFOR-ATALANTA” u Somaliji	20
2. LOGISTIČKA PODRŠKA	21
2.1. Organizacija i funkcionisanje logistike i podrška jedinicama u izvršavanju zadataka	21
2.2. Logistička podrška jedinica u izvršavanju međunarodnih misija i operacija	22
2.3. Logistička podrška jedinica u izvršavanju druge misije Vojske	22
2.4. Uništavanje viška municije i naoružanja i rješavanje suvišnih pokretnih sredstava	23
3. ZAŠTITA SNAGA I SREDSTAVA	23
3.1. Planiranje i organizacija mjera bezbjednosti	23
3.2. Organizacija fizičkog, tehničkog i kombinovanog obezbjeđenja objekata i lica	24
4. OBUKA, OBRAZOVANJE I USAVRŠAVANJE KADRA	24
4.1. Obuka pripadnika Vojske	24
4.2. Obrazovanje i usavršavanje kadra	27
4.3. Realizacija kurseva i seminara	28
4.4. Izučavanje stranih jezika	28
4.5. Učešće pripadnika Vojske na vojnim vježbama u zemlji i inostranstvu	29
4.5.1. Realizacija vojnih vježbi u zemlji	30
4.5.2. Učešće na vojnim vježbama u inostranstvu	31
5. IMPLEMENTACIJA NATO PROGRAMA	32
5.1. Implementacija partnerskih ciljeva	32
5.2. Implementacija Koncepta operativnih sposobnosti	33

6. MEĐUNARODNA VOJNA SARADNJA	33
6.1. Realizacija planova saradnje	33
6.2. Realizacija planova bilateralne saradnje	35
6.2.1. Saradnja sa Sjedinjenim Američkim Državama	35
6.2.2. Saradnja sa ostalim zemljama	36
7. FINANSIRANJE ODBRANE	38
ZAKLJUČAK	43
PRILOZI	45
REZIME	54

UVOD

Vojska je od osnivanja posvećena stvaranju svih neophodnih uslova za ispunjavanje svoje ustavne uloge¹ kroz realizaciju misija i zadataka, koji su definisani Strategijom odbrane Crne Gore.²

Shodno ulozi, iskazanim potrebama, izazovima i raspoloživim resursima, definisani su težišni ciljevi i zadaci u 2012. godini. Ministarstvo odbrane i Vojska su, u izvještajnom periodu, težište rada usmjerili prema:

- Obezbjedenju potrebnog nivoa operativnih sposobnosti Vojske za odbranu zemlje;
- Angažovanju pripadnika Vojske u misijama i operacijama;
- Osavremenjivanju sistema komandovanja i kontrole na operativnom i taktičkom nivou;
- Aktivnom učešću pripadnika Vojske u planiranju i realizaciji međunarodnih vježbi u zemlji i inostranstvu;
- Realizaciji partnerskih ciljeva i godišnjih nacionalnih programa u okviru Akcionog plana za članstvo (MAP);
- Učešću u aktivnostima uspostavljanja integrisanog sistema nadzora i zaštite vazdušnog i morskog prostora;
- Obuci snaga opredijeljenih za potrebe podrške civilnim institucijama u zemlji prilikom prirodnih i vještački izazvanih katastrofa i nesreća;
- Učešću u ažuriranju i izradi zakonskih, podzakonskih, strategijskih i doktrinarah dokumenata vezanih za odbranu i bezbjednost;
- Nastavku rješavanja viškova naoružanja, municije, minsko-eksplozivnih sredstava i ostalih pokretnih stvari;
- Zaštiti života i zdravlja pripadnika Vojske, zaštiti vojne imovine i nastavku unapređenja uslova za rad u vojnim kompleksima;
- Unapređenju saradnje sa civilnim strukturama i medijima.

¹ „Vojska Crne Gore brani nezavisnost, suverenitet i državnu teritoriju Crne Gore, u skladu sa principima međunarodnog prava o upotrebi sile. Vojska je pod demokratskom i civilnom kontrolom. Pripadnici Vojske mogu biti u sastavu međunarodnih snaga.“ – definisano je Ustavom Crne Gore, član 129.

² Strategija (Sl. list Crne Gore", br. 79/08 od 23.12.2008) definiše sljedeće misije Vojske:

- 1) odbrana Crne Gore;
- 2) podrška civilnim institucijama u zemlji prilikom prirodnih i vještački izazvanih katastrofa i u drugim kriznim situacijama, uključujući krize izazvane terorističkim aktivnostima;
- 3) doprinos u izgradnji i očuvanju mira u regionu i svijetu.

U okviru odbrane Crne Gore, Vojska izvršava sljedeće zadatke:

- 1) odvratanje od oružanog ugrožavanja;
- 2) odbrana od oružanog ugrožavanja;
- 3) podrška savezničkim snagama koje se angažuju u odbrani Crne Gore.

Vojska kroz pružanje podrške civilnim institucijama u zemlji prilikom prirodnih i vještački izazvanih katastrofa i u drugim kriznim situacijama, uključujući krize izazvane terorističkim aktivnostima, izvršava sljedeće zadatke:

- 1) podrška civilnim institucijama u zemlji u sanaciji posljedica izazvanih prirodnim ili vještačkim katastrofama;
- 2) pomoć Policiji u borbi protiv terorizma;
- 3) pomoć u akcijama traganja i spašavanja.

Vojska doprinosi izgradnji i očuvanju mira u regionu i svijetu izvršavanjem sljedećih zadataka:

- 1) učešćem u međunarodnim mirovnim i humanitarnim misijama;
- 2) učešćem u međunarodnoj vojnoj saradnji radi razvijanja povjerenja i partnerstva;
- 3) učešćem u kontroli naoružanja.

Izvještaj o ukupnom stanju u Vojsci koncipiran je i podijeljen u više različitih cjelina sa ciljem da obezbijedi suštinski značajne informacije kroz koje se može steći uvid u ispunjenje misija i ostvareni napredak u razvoju kapaciteta i sposobnosti.

U prvom dijelu predstavljen je napredak u razvoju mjerljivih i održivih operativnih sposobnosti Vojske prepoznajući ovaj segment kao zadatak čijom se realizacijom stvaraju pretpostavke za ispunjenje njene uloge definisane Ustavom Crne Gore. Odgovori na savremene bezbjednosne prijetnje prepoznaju više činilaca koji utiču na razvijanje operativnih sposobnosti snaga, a posebno: efikasno komandovanje i kontrola upotrebe snaga, pouzdanost komandno-informacionih sistema u obradi i razmjeni informacija, popuna adekvatnim borbenim sredstvima, osposobljenost i motivisanost personala i prilagodjenost i efikasnost logističke podrške.

U Izvještaju su predstavljene mjere koje se u Vojsci preduzimaju na polju stvaranja neophodnih uslova za bezbjednost objekata i lica. Posebnu važnost ova oblast ima zbog neprekidnosti potrebe za zaštitom imovine i lica kako zemlji tako i u misijama u inostranstvu.

Obuka, obrazovanje i usavršavanje kadra u Izvještaju obrađeni kao zasebna cjelina i iskazani su kao jedan od prioriteta u radu Ministarstva odbrane i Vojske u 2012. godini. Kroz realizovane aktivnosti predstavljeno je plansko unapređenje sposobnosti pripadnika i jedinica Vojske, osloncem na sopstvene kapacitete i podršku partnerskih zemalja.

Odnosi sa zemljama partnerima postali su dio svakodnevnih obaveza zaposlenih u Ministarstvu odbrane i pripadnika Vojske Crne Gore. Dodatno su ojačane vojne veze, posebno u pravcu usklađivanja aktivnosti za pripremu događaja koji su od značaja za razvoj partnerskih odnosa i zajedničkog učešća u mnogim projektima. U Izvještaju su predstavljene aktivnosti kojim su implementirani NATO programi i koje predstavljaju pokazatelje razvoja saradnje sa partnerskim državama, kroz realizaciju planova bilateralne saradnje.

Zasebnu cjelinu u Izvještaju predstavlja oblast finansiranja odbrane sa posebnim osvrtom na finansijske uslove za izvršavanje planiranih zadataka i realizaciju plana rashoda i prihoda.

1. OPERATIVNE SPOSOBNOSTI VOJSKE

U procesu unapređenja sistema odbrane posebna pažnja posvećena je razvoju operativnih sposobnosti Vojske čime se obezbjeđuje efikasna realizacija misija i zadataka.

Razvoj operativnih sposobnosti Vojske definisan u ključnim razvojnim dokumentima i planovima, usklađen je sa mogućnostima i izdržljivošću snaga.

Upotreba Vojske u rješavanju incidentnih situacija i angažovanje u misijama i operacijama, tokom godine, potvrdila je činjenicu da postoji značajan napredak u oblasti komandovanja, obuke, upotrebe komandno-informacionih sistema, funkcionisanja logističke podrške i opšte usklađenosti u mnogim oblastima sa standardima oružanih snaga partnerskih država.

1.1. Komandovanje, kontrola i komunikacije

Komandovanje je složen vojni proces. Podrazumijeva neprekidnost uzastopnog izdavanja komandi, kojima se oblikuju, donose, saopštavaju i prenose ključne, dalekosežne i obavezujuće odluke o načinu organizovanja, obučavanja, opremanja, upotrebi i dejstvovanju potčinjenih – kolektivnih ili pojedinačnih izvršilaca. Sastoji od niza složenih postupaka koji treba da dovedu do planske, organizovane, jedinstvene, svrsishodne i uspješne upotrebe vojske u datom vremenu i prostoru. Komandovanje u vojsci se zasniva na načelima subordinacije, jedinstva komandovanja u pogledu upotrebe snaga i sredstava, jednostarješinstva i obaveze izvršavanja odluka, zapovijesti, naredjenja i naredbi pretpostavljenog starješine i nadležnih organa.

Komandovanje je tokom 2012.godine bilo fokusirano na integraciji resursa i aktivnosti snaga u cilju obezbjeđenja gotovosti Vojske za izvršavanje dodijeljenih misija i zadataka.

U izvještajnom periodu sistem komandovanja je unaprijeđen, posebno u oblastima:

- Protoka informacija u različitim i složenim uslovima;
- Prilagođavanja planova Vojske trenutnim prilikama i potrebama odgovora na izazove;
- Usaglašenosti dokumenata komandovanja sa procedurama, standardima, operativnim uputstvima i drugim dokumentima;
- Primjene MDMP³ zasnovanog na OPP⁴ upotrebe Vojske u realizaciji misija i zadataka;
- Uspješne primjena TLP⁵ na nižim nivoima komandovanja;
- oboljšanja međusobnog razumijevanja i timskog rada na svim nivoima komandovanja;
- Primjene decentralizovanog komandovanja u toku izvođenja aktivnosti snaga i uspostavljanja povjerenja i uzajamnog razumijevanja koji podstiču potčinjene na preuzimanje inicijative i odgovornosti za realizaciju zadataka;
- Dokazanih sposobnosti snaga angažovanih u drugoj misiji Vojske⁶, posebno kroz prepoznavanje rizika i reagovanja na promjene situacije;
- Sticanja iskustva, znanja i razmjena naučenih lekcija stečenih u zajedničkom i multinacionalnom okruženju;
- Znatno izraženija odgovornost na nižim nivoima komandovanja kada je u pitanju briga za zdravlje zaposlenih, jačanje morala i izgradnja svjesne vojne discipline;
- Primjena inovacija, koje je ispoljio podoficirski lanac podrške, u unapređenju sistema komandovanja.

Aktivnosti Vojske u 2012. godini, koje se odnose na ostvarivanje zadataka druge misije, potvrdile su činjenicu da je pravovremena i tačna informacija jedan od najvažnijih uslova za uspješno komandovanje. Pravovremenost informacija olakšala je donošenje odluka o upotrebi snaga i sredstava. Posebnu važnost imao je uspostavljeni dvosmjerni i efikasan protok informacija čime je generisan interaktivan uticaj između pretpostavljenih i potčinjenih u lancu komandovanja. Takođe, u izvršavanju dodijeljenih misija i zadataka, u toku 2012.godine, do izražaja su došle pouke iz naučenih lekcija i stečenih iskustava iz funkcionisanja komandovanja u incidentnim situacijama. Komandni kadar Vojske je, u skladu sa usmjerenjima i odlukama, ispoljio uticaj posebno u pogledu potpunog pridobijanja ljudstva za dosledno izvršavanje zadataka.

Tokom izvršenja zadataka, posebno učešćem u vanrednom stanju i u mirovnim misijama i operacijama, crnogorski vojnici su konkretnim djelima pokazali patriotizam, punu posvećenost u službi državi i građanima i dali doprinos očuvanju mira u svijetu. Uvijek su bili u službi ispunjenja svojih dužnosti, angažujući sebe do granica ličnih mogućnosti.

Za uspješno komandovanje važan značaj ima lična hrabrost vojnika, pod kojom se podrazumijeva sposobnost suočavanja sa strahom, sa opasnošću i nevoljama.

³ MDMP - "Military Decision Making Process" (Proces donošenja vojnih odluka),

⁴ OPP - "Operational Planning Process" (Operativno planski proces),

⁵ TLP - "Troop Leading Procedures" (Procedura vođenja jedinice).

⁶ Podrška civilnim institucijama u zemlji prilikom prirodnih i vještački izazvanih katastrofa i u drugim kriznim situacijama, uključujući krize izazvane terorističkim aktivnostima.

Pripadnici Vojske su, posebno pri pružanju pomoći građanima Crne Gore tokom vanrednog stanja, pokazali posjedovanje izuzetne lične fizičke i moralne hrabrosti. U svakom zadatku, bez obzira na rizike, iskazivali su ponos, profesionalizam, pouzdanost i dosledno vojničko ponašanje.

Komandni kadar Vojske je u vanrednom stanju imao izuzetno važnu ulogu. Pored zadataka koji su proisticali iz potrebe za pružanjem pomoći građanima Crne Gore, pripadnici Vojske su dali puni doprinos uspješnoj koordinaciji međuagencijskih procesa.

Sistem komandovanja i kontrole, funkcionišući u različitim uslovima i okolnostima, u toku 2012.godine unaprijeđen je u značajnoj mjeri.

1.1.1. Popuna personalom i struktura Vojske

Sadašnja organizacijska struktura Vojske prilagođena je izvršavanju zadataka Vojske na nacionalnom nivou, uvažavajući procijenjene bezbjednosne izazove, rizike i prijetnje i raspoložive kadrovske potencijale. Struktura obezbjeđuje modelovanje snaga za potrebe odbrane Crne Gore i angažovanje u izvršenju zadataka iz domena podrške civilnim institucijama u kriznim situacijama u zemlji i učešća u sastavu međunarodnih snaga u svijetu.

Utvrđivanju strukture Vojske predhodonile su: procijenjene trenutne i buduće prijetnje bezbjednosti Crne Gore, zahtijevane sposobnosti za integracije u NATO i EU, potrebe za doprinos Crne Gore u mirovnim misijama i trenutne i buduće sposobnosti i raspoloživi resursi.

Glavne jedinice Vojske su: Brigada kopnene vojske, Mornarica Vojske i Vazduhoplovstvo Vojske Crne Gore, Logistička baza, Centar za obuku, Centar za komunikacije i komandno-informacione sisteme, Počasna garda, Četa vojne policije i Četa za elektronsko izviđanje.

U strukturi Vojske⁷ nijesu predviđene posebne jedinice za izvršavanje zadataka iz misije pomoći civilnim institucijama prilikom katastrofa i misije za doprinos održavanju međunarodnog mira. Ti sastavi se formiraju po potrebi od sastava već postojećih jedinica Vojske, koji se posebno osposobljavaju za takve zadatke.

Organizacijsko formacijska struktura Vojske Crne Gore

⁷ Snage Vojske procentualno su raspoređene po sledećem: Generalštab 3%, kopnene snage 53%, vazduhoplovstvo 11%, mornarica 17%, logistika 16%.

Utvrđena organizacijsko-formacijska struktura i veličina Vojske predviđa 2094 formacijska mjesta. U Vojsci trenutno ima: 1835 lica, od čega je 227 oficira, 794 podoficira, 555 vojnika po ugovoru i 259 civilnih lica. Popuna je 87,6%.

Organizacijsku strukturu karakteriše nedostatak projektovanog broja oficira i vojnika po ugovoru. Trenutna popuna sa vojnicima po ugovoru iznosi 80 % a sa oficirima 78% u odnosu na predviđeno brojno stanje, po formaciji Vojske.

Prosječna starosna struktura profesionalnih vojnih lica u Vojsci je 39 godina, od čega je prosječna starost oficira i podoficira 39 godina, a civilnih lica 48 godina.

Posebno je nepovoljna starosna struktura vojnika po ugovoru, koja je 29 godina. Preko 35 % vojnika po ugovoru starije je od 30 godina. S tim u vezi neophodno je, u cilju podmlađivanja kadra, obezbijediti svake godine prijem novog kontingenta od najmanje 50 vojnika po ugovoru.

U toku godine profesionalna služba je prestala za 19 oficira, 19 podoficira, 17 vojnika po ugovoru i 14 civilnih lica, ili ukupno za 69 lica, što je odnosu na 2011. godinu manje za 134 lica. Najveći broj lica prestanak službe je ostvario ispunjenjem uslova za sticanje prava na penziju po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju.

U toku 2012. godine preminula su 2 pripadnika Vojske i to van službe, usled komplikacija nastalih kao posljedica bolesti.

U toku godine u službu je primljeno-reaktivirano 11 lica po osnovu poništenja rješenja o prestanku službe. Po oglasu – konkursu u službu su primljena 3 lica (1 oficir i 2 vojnika po ugovoru). Poslije završenog školovanja na vojnim akademijama u inostranstvu u službu je primljeno 8 oficira, što je znatno unaprijedilo kvalitativnu popunu Vojske.

U procesu prekategORIZACIJE kadra 4 podoficira i 1 vojnik po ugovoru proizvedeni su u čin oficira, a u prve podoficirske činove proizvedena su 4 vojnika po ugovoru i 1 civilno lice. To predstavlja dodatni impuls u komandovanju jedinicama na nivou tim – odjeljenje i jasan pokazatelj mogućnosti rješavanja stanja u službi uz spoznaju da profesionalni razvoj svakog pojedinca zavisi od uloženog napora i iskazanog kvaliteta u načinu vršenja službe.

U ministarstvu odbrane i Vojsci Crne Gore upravljanje ljudskim resursima je razvijeno kao jedna funkcija i usmjereno je u pravcu zadržavanja i pridobijanja kadra i stvaranja uslova za omogućavanje profesionalnog razvoja svakog njenog pripadnika.

1.1.2. Planiranje, organizacija rada, kontrole i ocjenjivanje

Planiranje u Vojsci obezbjeđuje praktičan pristup u dostizanju definisanih ciljeva. Tokom 2012. godine u Vojsci je nastavljeno sa realnim, pravovremenim i kvalitetnim planiranjem rada na svim nivoima komandovanja.

U Vojsci se izrađuju dnevni, mjesečni i godišnji planovi rada, kao i planovi za duži vremenski period (srednjoročni i dugoročni). Planovi obuhvataju zadatke iz oblasti pripravnosti, razvoja i upotrebe snaga, obuke, kontrola i ocjenjivanja borbene gotovosti, vojno-vojne saradnje, i drugih oblasti iz nadležnosti Generalštaba i komandi jedinica Vojske.

Planovima rada obezbjeđuje se kontinuitet u izvršavanju zadataka, usklađenost planiranih zadataka sa postavljenim ciljevima, ljudskim, materijalno-finansijskim i vremenskim resursima za realizaciju planova.

Planiranje je detaljno, obavlja se u kontinuitetu, sadrži ciljeve, resurse i elaborira sve nužne pripreme za operacionalizaciju zadataka iz plana, ostvarenje misije, te daje opšte smjernice i ograničenja.

Dokumenti koji iniciraju i usmjeravaju planiranje u Vojsci su Godišnje smjernice odbrambenog planiranja, Godišnji program rada Ministarstva odbrane, Godišnji plan rada Generalštaba, Instrukcija za obuku i planovi bilateralne saradnje i regionalnih inicijativa.

Obezbijeđen je kontinuitet u praćenju, evidenciji, analizama i izvještavanju o realizaciji planova na svim nivoima komandovanja.

Polazne osnove za izradu godišnjih planova su:

- Zadaci koji proilaze iz misija Vojske i kojima se definišu obaveze Vojske;
- Operativne analize i Izvještaj o stanju u Vojsci;
- Obaveze koje proističu iz partnerskih ciljeva sa posebnim težištem na opremanju i obuci deklariranih snaga;
- Procjena bezbjednosne situacije u regionu i svijetu koja ima uticaja na gotovost;
- Stanje i osnovni problemi u razvoju operativne sposobnosti Vojske;
- Scenariji koji pokrivaju razne događaje i okolnosti s kojima se Vojska može suočiti u budućnosti;
- Utrošak materijalno finansijskih sredstava i projekcija potreba za naredni period.

Integrisanom upotrebom raspoloživih resursa, na svim nivoima komandovanja u Vojsci, uspostavljena je organizacija rada koja je obezbijedila gotovost snaga i neprekidnost komandovanja u različitim uslovima. Usaglašenost organizacije rada sa standardnim operativnim procedurama doprinijela je kontinuiranom praćenju, usmjeravanju i koordinaciji aktivnosti Vojske, utvrđivanju snaga odgovora, brzom raspodjeli resursa i efikasnoj interakciji prema potčinjenim sastavima.

Posjedovanje planova kontrola potčinjenih jedinica i njihova realizacija u 2012. godini omogućili su kontinuirano praćenje aktivnosti Vojske, sticanje uvida u kvalitet izvršenih priprema, kvantitativnu i kvalitativnu realizaciju zadataka i usklađenost organizacije rada sa propisima i standardima.

Kontrola borbene gotovosti

Kontrole i ocjenjivanje borbene gotovosti su bile fokusirane na utvrđivanje i ocjenjivanje usklađenosti utvrđenog sa planiranim stanjem i određivanje procenta realizacije planiranih aktivnosti. Kontrolama je konstatovano da ne postoje bitnija odstupanja utvrđenog stanja u odnosu na planirano i željeno te da se zadaci realizuju u skladu sa propisima i procedurama.

1.1.3. Organizacija sistema elektronskih komunikacija

Sistem veza u Vojsci sastoji se od stacionarnih i pokretnih elemenata. U sistem veza uvezani su Generalštab i komande svih jedinica Vojske. Projektovani razvoj komunikacija u Ministarstvu odbrane i Vojsci, u toku 2012. godine, nastavljen je kroz proces modernizacije i digitalizacije stacionarnog sistema veza. To se prvenstveno odnosi na projekte „Digitalizacija stacionarnog sistema radio-relejnih veza“ („backbone system“) i „Izgradnja optičke kablovske mreže velikog kapaciteta na vojnom kompleksu Golubovci“. Takođe, započeti su projekti formiranja komandno-informacionih sistema za praćenje situacije na moru i u vazдушnom prostoru. Realizacijom navedenih projekata omogućiće se prenos i razmjena svih vrsta informacija u realnom vremenu.

Informacioni servisi (IS) u Vojsci se nalaze u fazi razvoja i implementacije. U toku 2012. godine izvršeno je opremanje, kroz donaciju Kraljevine Norveške, računarima i računarskom opremom u skladu sa funkcionalnim zahtjevima komandovanja i prema NATO standardima. Unapređenje informatičke podrške i implementacije informacionih servisa vršeno je kroz povećanje kvaliteta i kapaciteta prenosa.

Sve lokacije na kojima su razmještene jedinice Vojske pokrivene su mrežom Interneta. U okviru mreže Interneta zadržan je E-mail server koji je implementiran u Vojsci, čime je znatno povećana brzina razmjene neklasifikovanih informacija. Po završetku razvoja tekekomunikacione infrastrukture vršiće se implementacija unutrašnje (Intranet) mreže u svim jedinicama Vojske. U okviru ove mreže funkcionišu informacioni servisi za elektronsko djelovodstvo „Djelovodnik“ i za elektronsku razmjenu informacija „eDMS“. Za dalji razvoj ove mreže veoma je značajna realizacija projekata SSL VPN i PKI OTP⁸. Potpunom implementacijom ovih projekata omogućiće se pristup mreži Intraneta sa udaljenih lokacija kao i zaštita E-mailova, identifikacija i autentifikacija korisnika.

1.1.3. Transparentnost rada i saradnja sa civilnim sektorom

U izvještajnom periodu postignut je značajan napredak u dijelu povećanja nivoa transparentnosti rada Vojske na polju razvoja i napretka, posebno u dijelu približavanja standardima koji podrazumijevaju spremnost za članstvo u evroatlanskim institucijama.

Vojska, koja je u prethodnim godinama predstavljena kao „Nova snaga Crne Gore“, u 2012. godini je nastavila sa opravdavanjem ispravnosti te maksime i još jednom je potvrdila ulogu važnog partnera na međunarodnom planu. Pokazala je spremnost da odgovori svim izazovima na polju bezbjednosti, uključujući i pružanje pomoći civilnim institucijama u toku vremenskih i drugih nepogoda. Vojska je pokazala i otvorenost za civilno društvo i medije i potrebu interaktivne komunikacije. Izvještajna godina je karakteristična po boljem prezentovanju informacija na internet stranici Vojske u odnosu na prethodne godine što je u mnogome unaprijedilo distribuciju informacija prema crnogorskoj javnosti.

Takođe, tekstovi u časopisu „Partner“ su upotpunjavali informacije o aktivnostima u Ministarstvu odbrane i Vojsci.

Vojska Crne Gore je realizovala brojne aktivnosti kao podršku nevladinim organizacijama i opštinama, u skladu sa svojim mogućnostima. Kao primjeri mogu se navesti: pomoć pri organizaciji manifestacije „Durmitor 2012“, koju je realizovala NVO „Geo-Eko Montenegro“, pomoć u realizaciji projekta „Promotivna kajakaška regata na Pivskom jezeru“ i drugih

⁸ SSL VPN (Secure Socket Layer Virtual Private Network - Siguran prenos podataka u virtuelnim privatnim mrežama); PKI OTP (Public Key Infrastructure One Time Password - Infrastruktura javnog ključa i jednom generisani pasvord)

jedrilicaških regati; pomoć opštini Danilovgrad u realizaciji manifestacije „Rijekom Zetom“; pomoć Alfa centru u organizaciji evroatlantskog kampa „REACT 12“.

Izvještaji prema Savjetu za odbranu i bezbjednost, Odboru za bezbjednost i odbranu i Ministarstvu odbrane dostavljani su pravovremeno i u skladu sa ustaljenim procedurama.

1.2. Raspolaganje borbenim sredstvima i sistemima

Postojeća borbeno sredstva, na upotrebi u Vojsci, podliježu propisanim procesima održavanja koji su tokom godine vršeni u skladu sa materijalnim mogućnostima. U toku 2012. godine nastavljeno je sa remontom složenijih borbenih sistema kao što su artiljerijska oruđa, borbeno oklopno vozilo, helikopteri i pojedina plovna sredstva. Nije vršeno značajnije opremanje Vojske borbenim sistemima, već je težište finansiranja usmjereno na remonte i opravke postojećih. U prethodnom periodu Vojska je u značajnoj mjeri opremljena sa individualnim naoružanjem i opremom po NATO standardima. To se posebno odnosi na komplete individualne borbeno uniforme, pješadijsko naoružanje, specijalna motorna i borbeno vozila, alpinističku opremu i sredstva za komunikaciju na taktičkom nivou.

Jedinica Vojske opremljena savremenim sredstvima

Značajan napredak je učinjen na polju kontrole i nadzora vazdušnog prostora i mora. Prezentovane su studije NATO analitičke ćelije za protivvazduhoplovnu odbranu –“Ground Based Air Defence Report“ i “Air Policing/Fighter Report“. U okviru BRAAD⁹ projekta održane su dvije radionice i konsultacije sa ekspertskim timom iz Republike Hrvatske koja je određena za partnersku zemlju u implementaciji ASDE¹⁰ programa, obezbjeđenje MRC¹¹ konzole od NATO, obuke kadra za rad na radarskom softveru i tehnici. Ove aktivnosti biće realizovane tokom 2013 godine.

U okviru BRAAD projekta, predstavnici NATO agencije NCIA¹² otpočeli su sa izradom prednabavne studije. Pored aktivnosti sa NATO partnerima za uspostavljanje kontrole vazdušnog prostora Crne Gore, otpočeta je realizacija saradnje sa provajderom vazduhoplovnih usluga u Crnoj Gori “SMATSA¹³“. Saradnja podrazumijeva opremanje Vazduhoplovnog operativnog centra opremom i programskim paketima za kontrolu i praćenje situacije u vazduhu.

⁹ “BRAAD” - Balkan Regional Approach to Air Defence (balkanski regionalni pristup protivvazduhoplovnoj odbrani)

¹⁰ “ASDE” - Air Situation Data Exchange (razmjena podataka o situaciji u vazdušnom prostoru)

¹¹ “MRC” - MASE Remote Console (MASE konzola)

¹² NATO Communication Information Agency (NATO agencija)

¹³ “SMATSA” - Serbian and Montenegro Air Traffic Services Agency (Agencija za kontrolu letenja Srbije i Crne Gore)

Izvršene su djelimične pripreme za uređenje i opremanje Vazduhoplovnog operativnog centra. Nastavak ovih aktivnosti će uslijediti tokom 2013.godine.

U toku prethodne godine Vojska je, sa Ministarstvom odbrane, vršila pripremne radnje za modernizaciju sistema nadzora mora. Poseban akcenat dat je na maksimalno iskorištenje i integraciju postojećih resursa, s ciljem zadovoljenja nacionalnih potreba kontrole i zaštite na moru u svim zonama i mogućnosti razmjene informacija na regionalnom nivou sa susjedima, u okviru inicijative ADRIAN¹⁴, EU i NATO. Današnje mogućnosti za realizaciju funkcija C2I¹⁵, elektronskog nadzora i kontrole teritorijalnog mora, su ograničene zbog nepostojanja adekvatne tehnike i uvezanosti sistema prenosa podataka. Realizacijom projekta „Mornarički informacijski upravljajući sistem- MIMS“, obezbijediće se potrebni uslovi za integrisani nadzor mora i C2I sistem. C2I sistem će omogućiti stalno praćenje crnogorskog teritorijalnog mora i spoljnog morskog pojasa, kao i elektronsku razmjenu podataka u realnom vremenu sa državnim institucijama i zemljama u okviru Jadransko-jonske regije, NATO i EU. Završetak realizacije projekta integrisanog nadzora mora očekuje se u drugom kvartalu 2013.godine. Sistem je projektovan kao nacionalni C3¹⁶ sistem u budućem operativnom centru.

1.3. Podoficirski lanac podrške u funkciji komandovanja

Na osnovu odluke o organizacijsko-formacijskoj strukturi i veličini Vojske Crne Gore, tokom 2009. godine u formaciju jedinica Vojske Crne Gore implementiran je podoficirski lanac podrške. Struktura podoficirskog lanca podrške je u skladu sa savremenim standardima i organizovana tako da slijedi sistem komandovanja na svakom nivou, počev od Generalštaba pa do nivoa voda.

Namjena podoficirskog lanca je pružanje podrške sistemu komandovanja za realizaciju zadataka koji su vezani za planiranje, pripremu, realizaciju i ocjenjivanje obuke, razvijanje dokumenata obuke, unapređenje fizičkih sposobnosti, te davanje preporuka prilikom ocjenjivanja, unapređivanja i izvršavanja disciplinskih i stimulativnih mjera za podoficire i vojnike po ugovoru. Takođe, podoficirski lanac podrške u okviru nadležnosti i dobijenih ovlašćenja usmjerava aktivnosti u cilju osposobljavanja, školovanja i profesionalnog razvoja stručnog i kvalitetnog podoficirskog i vojničkog kadra.

U Vojski Crne Gore podoficirski kor utemeljen na nasleđu, vrijednostima i tradiciji. U dosadašnjem periodu razvoja postignut je značajan napredak u pogledu doprinosa podoficirskog lanca podrške procesima obučavanja i motivisanja vojnika za izvršavanje zadataka.

Djelovanje podoficirskog lanca podrške, tokom 2012. godine, manifestovao se kroz planiranje i izvođenje pojedinačne obuke, praćenje rada, ocjenjivanje i informisanje vojničkog i podoficirskog kadra o važnim pitanjima iz karijernih oblasti. Podoficirski lanac je bio uključen u aktivnosti u pravcu razvoja vojničkog i podoficirskog kadra kroz sprovođenje selekcije kadra, pripremu i realizaciju karijernih kurseva. Tokom godine podoficirski lanac je dao značajan doprinos na polju izrade normativnih akata kojim se uređuje proces obuke.

U cilju stvaranja jedinstvenog pristupa procjeni, pripremi, izvođenju i ocjenjivanju individualne i kolektivne obuke profesionalnih pripadnika Vojske, izrađeno je Upustvo za izradu i korišćenje obrazaca za obuku i ocjenjivanje. Na taj način sistematizovani su i razvijeni Obrasci za obuku i ocjenjivanje osnovnih vojničkih vještina.

¹⁴ Adriatic Ionic Initiative (Jadransko-jonska inicijativa)

¹⁵ Command Control Information (komandovanje, kontrola, informacije)

¹⁶ Command Control Communication (komandovanje, kontrola, komunikacije)

1.4. Angažovanje Vojske u izvršavanju dodijeljenih misija

U toku 2012. godine Vojska je vršila pripreme i obuku za angažovanje u sve tri misije. Kroz obuku i održavanje potrebnog nivoa borbene gotovosti jedinica, Vojska je sprovodila mjere i aktivnosti na odvratanju protivnika od oružanog ugrožavanja, kao inicijalnog zadatka u misiji odbrane Crne Gore. Težište u realizaciji pomenute misije bilo je na obuci deklariranih snaga i učešću na zajedničkim vježbama.

Misiju podrške civilnim institucijama u zemlji prilikom prirodnih i vještački izazvanih katastrofa i u drugim kriznim situacijama, uključujući krize izazvane terorističkim aktivnostima, Vojska je realizovala kroz zadatke podrške civilnim institucijama u zemlji u sanaciji posljedica izazvanih prirodnih ili vještačkim katastrofama i kroz pomoć u akcijama traganja i spašavanja. Težište u realizaciji pomenute misije bilo je prije, u toku i poslije proglašenja vanrednog stanja u zemlji izazvanog obilnim snježnim padavinama, te gašenju požara i sanaciji posljedica od ove vrste elementarne nepogode.

Angažovanjem Vojske u međunarodnim misijama dat je doprinos očuvanja mira u svijetu, pri čemu je Vojska prepoznata i uvažena kao kredibilan partner.

1.4.1. Angažovanje Vojske u odbrani Crne Gore

Crna Gora u izvještajnom periodu, nije bila bezbjednosno ugrožena te nije postojala potreba za angažovanjem Vojske u izvršavanju mjera najvažnije i prve misije. Međutim, priprema za ispunjenje zadataka koji proističu iz ove misije stalna su obaveza Vojske i toj vrsti pripreme Vojska je bila posvećena tokom godine u punom svom kapacitetu. Brojne su aktivnosti koje su u tom pravcu izvedene. Svakodnevnom obukom, opremanjem u mjeri koja je bila moguća obzirom na budžetska izdvajanja, aktivnim učešćem u misijama podrške miru i stabilnosti u svijetu, aktivnim pripremama i učešćem u vježbama u Crnoj Gori i u inostranstvu i brojnim drugim angažovanjem pripadnici Vojske su u značajnoj mjeri unaprijedili svoje sposobnosti. Tako su na konkretan i mjerljiv način doprinijeli bezbjednosti Crne Gore.

1.4.2. Angažovanje Vojske u podršci civilnim institucijama u zemlji

Jedan od najvećih izazova, u toku 2012. godine, svakako je bila pomoć građanima Crne Gore prije, u toku i poslije vanrednog stanja izazvanog snježnim padavinama izuzetno jakog inteziteta. Na osnovu procijenjene situacije, Vojska Crne Gore je intenzivirala pripreme od 2. februara 2012. godine, uz istovremeno angažovanje na pojedinim zadacima pružanja pomoći u opštinama gdje je bilo neophodno hitno reagovanje. Do uvođenja vanrednog stanja realizovana su 174 različita zadatka podrške civilnim institucijama u opštinama širom Crne Gore posebno kroz pružanje pomoći stanovništvu u ugroženim područjima.

U toku vanrednog stanja jedinice Vojske Crne Gore realizovale su 596 raznovrsnih i složenih zadataka.

Pripadnici Vojske angažovani na uklanjanju snijega u Kolašinu

Dominirali su poslovi uklanjanja snijega sa putnih pravaca i prilaza objektima od posebnog značaja, dopremanje hrane za ljude i stoku, lijekova, goriva i ogreva ugroženom stanovništvu, te medicinskih pregleda lica. Dotur je uglavnom vršen, motornim vozilima ili u kombinaciji sa motornim sankama, u svim opštinama u centralnim i sjevernim dijelovima Crne Gore.

Helikopteri partnerskih država u akciji u Crnoj Gori

Nakon uvođenja vanrednog stanja, radi pomoći ugroženom stanovništvu, uključeni su i helikopteri Vojske Crne Gore. Zahvaljujući razvijenoj saradnji sa partnerskim zemljama, Crna Gora je 13. februara uputila zahtjev NATO-u za pomoć preko "EADRCC" (Evroatlantski centar za koordinaciju u kriznom reagovanju), tražeći podršku za realizaciju zadataka. Angažovani su po 1 helikopter iz sastava Oružanih snaga Republike Grčke, Republike Slovenije i Republike Hrvatske, dok su Sjedinjene Američke Države uputile dva helikoptera za medicinsku evakuaciju i transport tereta. Rad svih helikopterskih snaga koordiniralo je Vazduhoplovstvo Vojske Crne Gore. Helikopterska jedinica Vojske Crne Gore, zajedno sa helikopterima partnerskih zemalja i Ministarstva unutrašnjih poslova i javne uprave Crne Gore, za 13 letačkih dana prevezli su 275 lica i 31160 kg raznovrsnog tereta za potrebe građana na ugroženim područjima. Tako je na djelu testiran i dokazan nov kvalitet Vojske koji se ogleda u sposobnošću prihvata, podrške i koordiniranog djelovanja sa vazduhoplovnim snagama partnerskih zemalja na sopstvenoj teritoriji. Helikopterima je, najčešće, vršen dotur za život važnih namirnica, medicinskog materijala i stočne hrane.

Najsloženiji zadaci su bili iz domena evakuacije ugroženog stanovništva. U 30 slučajeva evakuacije korišćeni su helikopteri, vozila u 38 slučajeva, motorne sanke u 17 slučajeva, a u 19 slučajeva evakuacija je vršena pješice uz korišćenje alpinističke opreme. U toku realizacije ove vrste zadataka pripadnici Vojske Crne Gore bili su izloženi izuzetnim psihofizičkim naporima. Do izražaja je došla izuzetna obučenost i fizička pripremljenost ljudstva i visoka motivisanost za rad. Prilikom angažovanja pripadnika Vojske Crne Gore nijedno evakisano lice nije stradalo.

Pored ovih zadataka, Vojska Crne Gore je, u smislu pružanja pomoći civilnim institucijama, bila angažovana na zbrinjavanju ugroženih lica (prihvat i smještaj u kasarne, ishrana, medicinska pomoć i pomoć kod uklanjanja snijega sa objekata), prevoženju radnika javnih preduzeća za potrebe održavanja infrastrukture, pomoći opštinskim štabovima u pakovanju humanitarne pomoći, pretovaru hrane i obilježavanju heliodroma, neprekidnom čišćenju poletno- sletnih staza i manevarskih površina na aerodromu „Podgorica”, ispomoć Željeznici Crne Gore na raščišćavanju snijega sa pruge, kao i izdavanju na korišćenje određene opreme (agregata, sterilizatora, motornih sanki, pionirskog alata i sl.).

Pripadnici Vojske na podjeli pomoći

Angažovanje pripadnika Vojske Crne Gore nije prestalo ukidanjem vanrednog stanja, već su inženjerijske jedinice u opštinama Plužine, Šavnik, Mojkovac i Kolašin nastavile sa pružanjem pomoći građanima.

Angažovanjem Vojske Crne Gore tokom vanrednog stanja znatno su unaprijeđene individualne i ukupne operativne sposobnosti komandi i jedinica. Jednovremenim učešćem dva kontingenta (zbog primopredaje dužnosti) u misiji ISAF u Avganistanu i angažovanjem u podršci civilnim institucijama u

pružanju pomoći građanima Crne Gore, provjerena je i potvrđena sposobnost upotrebe snaga Vojske u izuzetno složenim uslovima i u različitim misijama.

Zajednička akcija sa pripadnicima Crvenog krsta Crne Gore

Svi zadaci su izvršeni bez ugrožavanja zdravlja i života pripadnika Vojske Crne Gore i bez oštećenja na sredstvima, iako su uslovi bili ekstremni i do tada nepoznati mnogim učesnicima u akcijama.

Kao i u toku prethodnih godina, angažovanje pripadnika Vojske Crne Gore u gašenju požara nije izostalo. Ljudstvo i tehnika su angažovani na gašenju požara u opštinama Mojkovac, Pljevlja, Nikšić, Podgorica, Danilovgrad, Tivat i Bar.

Pored gašenja požara Vojska je pružila značajnu pomoć kod otklanjanja posledica od požara u Kampu za raseljena lica „Konik I i II“ u Podgorici. Takođe, pomoć je iskazana prilikom izgradnje puta u selu Mrtvo Duboko, u opštini Kolašin, i još u mnogim drugim prilikama kada je to bilo potrebno i moguće izvesti.

1.4.3. Angažovanje Vojske u međunarodnim misijama i operacijama

Vojska Crne Gore se angažuje u međunarodnim misijama i operacijama na osnovu Odluke Skupštine Crne Gore, i to:

- U NATO vođenoj misiji, pod mandatom Ujedinjenih nacija, "INTERNATIONAL SECURITY ASSISTANCE FORCE (ISAF)" u Avganistanu, od februara 2010.godine;
- U posmatračkoj misiji Ujedinjenih nacija "UNITED NATIONS MISSION IN LIBERIA" UNMIL u Liberiji, od juna 2006.godine;
- U pomorskoj operaciji Evropske unije NAVFOR - ATALANTA" u vodama Ardenskog zaliva, od septembra 2010.godine.

Učešće pripadnika Vojske Crne Gore u misijama i operacijama bio je jedan od prioritetnih zadataka Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore u toku 2012.godine.

1.4.3.1. Angažovanje Vojske u misiji "UNMIL" u Liberiji

Multinacionalna misija UN u Liberiji ustanovljena je nakon potpisivanja mirovnog sporazuma u Akri, u Gani, i donošenja Rezolucije Savjeta bezbjednosti 1509 od 19.09.2003.

godine sa mandatom u skladu sa poglavljima VI i VII Povelje OUN. Učešće u ovoj misiji je nastavljeno nakon obnove crnogorske državnosti, preuzimanjem dvije od raspoloživih pozicija koje su imali pripadnici Vojske Državne zajednice. U skladu sa Odlukom Skupštine u ovoj misiji Vojska Crne Gore angažuje dva pripadnika, sa mogućnošću rotacije.

Crnogorski oficiri, u misiji "UNMIL", obavljaju dužnost vojnih posmatrača Ujedinjenih nacija.

Crnogorski postmatrač na zadatku

Njihova misija je nadgledanje stanja u zoni odgovornosti kroz realizaciju štabnih poslova i patroliranje u skladu sa zadacima koje pred njih postavlja Glavni štab misije u Monroviji, glavnom gradu Liberije. Na zadacima koje izvršavaju, crnogorski oficiri, kao ni ostali vojni posmatrači, nijesu naoružani, a patrole uglavnom sačinjavaju dva člana.

U 2012. godini nije bilo situacija u kojima je bila ugrožena njihova bezbjednost. Svi pripadnici Vojske Crne Gore angažovani u misiji "UNMIL" u potpunosti su realizovali dodijeljene zadatke i na dostojan način reprezentovali Vojsku i Crnu Goru. Za zalaganje u toku realizacije zadataka i za iskazani kvalitet u radu pripadnici Vojske Crne Gore su odlikovani medaljama od strane komandanta misije.

U ovoj misiji su u toku 2012.godine angažovana dva pripadnika a od 2006.godine sedam pripadnika Vojske.

1.4.3.2. Angažovanje Vojske u mirovnoj misiji ISAF u Avganistanu

„International Security Assistance Force (ISAF)“ je misija u Avganistanu pod mandatom Ujedinjenih nacija, formirana Rezolucijom Savjeta bezbjednosti UN 1386 od 20.decembra 2001.godine i Vojnotehničkim sporazumom sa prelaznom Vladom (Bonski sporazum, 5.decembar 2001.godine).

Područje operacije „ISAF“ u početku je bilo ograničeno na glavni grad Kabul i njegovu okolinu, da bi se potom postepeno širilo i na ostale dijelove zemlje. „ISAF“ je danas nadležan za bezbjednost i stabilnost cjelokupne avganistanske teritorije.

Proces širenja na cijelu teritoriju se realizuje putem Regionalnih Komandi i Pokrajinskih Timova za Rekonstrukciju, koji su multinacionalne civilno-vojne jedinice pod vođstvom jedne ili više država.

Trenutno se u „ISAF“ nalaze pripadnici 50 država.

Pripadnici Vojske Crne Gore se, u misiji „ISAF“ u Avganistanu, angažuju od februara 2010. godine, na osnovu Odluke Skupštine Crne Gore. Pripadnici prvog crnogorskog kontingenta su angažovani na zadacima obezbjeđenja i medicinske podrške u bazi „Pannonia“ u gradu Poly e Khomri¹⁷ i kao štabni oficiri u sastavu Regionalne komande „Sjever“ u Masar e Sharifu. Na tim osnovama i zadacima nastavljeno je angažovanje drugog, trećeg i četvrtog crnogorskog kontingenta.

Mandat pripadnika četvrtog, petog i šestog kontingenta proširen je na zajedničko učešće u formiranju škole za obuku pripadnika avganistanske vojne policije u Kabulu. Mandat šestog kontingenta je proširen i za učešće pripadnika Uprave policije u sastavu savjetodavnog tima policije Republike Hrvatske na sjeveru Avganistana. Proširenje učešća crnogorskih vojnika i policajaca u ovoj misiji je urađeno zajedno sa pripadnicima Oružanih snaga zemalja regiona – A5¹⁸.

Tokom 2012. godine svoje angažovanje u misiji „ISAF“ završili su četvrti i peti kontingent, u februaru, odnosno septembru. Trenutno je u misiji angažovan šesti kontingent, koji je upućen u septembru 2012. godine.

Pripreme crnogorskih kontingenata realizovane su u skladu sa planovima priprema, srazmjerno potrebama i propisanim kriterijumima za dužnosti na kojima je predviđeno angažovanje pripadnika Vojske u misiji.

Pripreme crnogorskih vojnika realizovane su u Crnoj Gori i u inostranstvu.

Težište obučavanja je bilo na podizanju psiho-fizičke spremnosti, unapređenju vojno-stručnih, taktičkih i vatrenih sposobnosti pripadnika kontingenta. U proces obuke su aktivno uključeni instruktori koji su bili pripadnici prethodnih crnogorskih kontingenata u misiji "ISAF".

Psihološke pripreme realizovali su trupni psiholozi iz jedinica Vojske Crne Gore. Cilj ove vrste priprema je jačanje psihofizičkih otpornosti svakog pojedinca na stresogene faktore u uslovima izvršenja misije. U toku priprema za odlazak u misiju, pored programa psihološke pripreme realizovan je i program psihološke podrške porodicama pripadnika kontingenta. Cilj programa je praćenje, održavanje i razvijanje stabilnosti članova porodica sa primjenom mjera preventivne mentalno-higijenske aktivnosti.

Zajednička obuka sa pripadnicima oružanih snaga Republike Mađarske realizovana je u Republici Mađarskoj. Na adekvatnim poligonima za obuku pripadnici crnogorskog kontingenta su sa pripadnicima mađarskog kontingenta izvodili sadržaje obuke u modelovanom kampu na način kako će to raditi u bazi. Pored toga intenzivno su radili i unapređenju znanja engleskog jezika. Međusobno su se upoznali i počeli sa izgradnjom kolektiva. Na kraju obuke svim pripadnicima kontingenta je uručen sertifikat koji potvrđuje njihovu obučenosť i spremnost za upućivanje u misiju.

Vojno-stručna obuka štabnih oficira i podoficira je u većem dijelu realizovana u inostranstvu. Zajednička obuka štaba Regionalne komande "Sjever", u kojem pripadnici Vojske izvršavaju štabne zadatke, realizovana je u Centru za obuku u Bidgošću, u Poljskoj.

¹⁷ U bazi „Pannonia“ u gradu Poly e Khomri angažovan je PRT (Pokrajinski tim za rekonstrukciju) Republike Mađarske, u čijem su sastavu angažovani crnogorski pješadijski vod, medicinski tim i dva štabna oficira. Ovi timovi za rekonstrukciju su kamen temeljac procesa u Avganistanu. Oni su sastavljeni od civilnog i vojnog osoblja. Glavna uloga timova je da pomognu Vladi Avganistana da proširi svoju vlast širom države i olakšaju razvoj bezbjednosti u provincijama.

¹⁸ A5 – Američko – jadranska povelja

Ovaj segment obuke se odnosi na komandno štabne vježbe u kojima se štabno osoblje uvježbava u procesu donošenja odluka i komandovanja snagama po scenariju baziranom na prethodnim i realnim dešavanjima na teritoriji Avganistana.

Zajednička obuka instruktora za dužnosti u Vojno-policijskoj školi u Kabulu realizovana je u Republici Hrvatskoj, uz učešće svih zemalja uključenih u ovaj projekat. Zajednička obuka pripadnika Uprave policije Crne Gore za angažovanje u Policijskom savjetničkom timu realizovana je u Republici Hrvatskoj.

U periodu oktobar - decembar 2012. godine završen je prvio dio obuke pripadnika VII crnogorskog kontingenta, u Centru za obuku Vojske Crne Gore. Zajednička obuka VII kontingenta biće realizovana u januaru i februaru 2013. godine u Republici Hrvatskoj, obzirom da će VII kontingent biti angažovan sa 21. hrvatskim kontingentom.

Ukupno, obuka pripadnika petog, šestog i sedmog kontingenta realizovana je kvalitetno. Postavljeni ciljevi obučavanja su ispunjeni čime su stvoreni potrebni uslovi za njihovo uspješno angažovanje u misiji.

Četvrti crnogorski kontingent, koji je brojao 39 pripadnika, svoje angažovanje u misiji "ISAF" završio je krajem februara 2012. godine.

Angažovanje pripadnika četvrtog crnogorskog kontingenta u mirovnoj misiji "ISAF" proteklo je uz potpunu primjenu pravila angažovanja i definisanih nacionalnih ograničenja. Tako je pješadijski vod, kao dio snaga za zaštitu, obavljao zadatak stacionarnog obezbjeđenja baze "Panonia", a medicinski tim je realizovao zadatke iz domena primarne zdravstvene zaštite u istoj bazi. Štabni oficiri su bili angažovani na štabnim zadacima u Regionalnoj komandi "Sjever" u Mazar-e Šarifu i komandi mađarskog PRT u bazi "Panonia" u Pol-e Komriju. Jedan oficir i jedan podoficir Vojske Crne Gore su izvršavali poslove instruktora u odjeljenju za personalne poslove u komandi Vojno-policijske škole u Kabulu.

Počev od četvrtog kontingenta Crna Gora je postala dio NATO misije za obuku u Avganistanu. Ovo je sposobnost koja se veoma cijeni među zemljama koje učestvuju u mirovnoj misiji "ISAF" i učešće u obuci Avganistanske nacionalne armije predstavlja najveći domet u vojničkom angažovanju u Avganistanu.

Crnogorski kontingent u misiji ISAF

Primjenom ovog metoda pomoći na konkretan način se unapređuju pojedinačne i kolektivne sposobnosti avganistanskih vojnika i stvaraju uslovi za uspješnu tranziciju sa koalicionih na avganistanske snage bezbjednosti.

Peti crnogorski kontingent je brojao 39 pripadnika, a u misiji "ISAF" bio je angažovan u periodu od 14. februara do 26. septembra 2012. godine.

Angažovanje pripadnika petog crnogorskog kontingenta u misiji "ISAF" je proteklo uz potpunu primjenu pravila angažovanja i definisanih nacionalnih ograničenja. Peti kontingent je izvršavao iste zadatke kao i četvrti kontingent. U potpunosti je ostvarena saradnja sa pripadnicima Oružanih snaga partnerskih zemalja i pripadnicima avganistanske nacionalne armije, čiji su pripadnici angažovani na obezbjeđenju baze. Kao i predhodni kontingenti i peti crnogorski kontingent je primjenom različitih taktika obezbjeđenja ispunio svoju misiju zaštite snaga u bazi. U potpunosti su primijenjene operativne procedure prilikom obavljanja zadataka na glavnoj kapiji i prilikom kružne zaštite baze, posebno od iznenadnog napada bombaša samoubica, od kojih je prijetila najveća opasnost.

Pripadnici Vojske Crne Gore u bazi, na zadatku

Trenutno je u misiji angažovan šesti crnogorski kontingent, koji je svoje angažovanje započeo krajem avgusta 2012. godine. Šesti kontingent broji 40 pripadnika koji su razmješteni na četiri lokacije, u Avganistanu:

- 1) U pokrajini Baglan, u gradu Pol-e Komri, u sklopu mađarskog Pokrajinskog tima za rekonstrukciju, angažovana su 34 pripadnika (pješađijski vod za obezbjeđenje baze "Pannonia" broji 29 pripadnika, dok medicinski tim broji 3 člana. Osim toga, u komandi PRT angažovana su i 2 štabna oficira);
- 2) U pokrajini Balkh, u Mazar-e Šarifu, baza "Marmal" angažovana su 3 štabna oficira na dužnostima u štabu Regionalne komande "Sjever";
- 3) U Kabulu, u bazi "Dubs", angažovan je jedan oficir na štabnim poslovima u Vojno-polijskoj školi;
- 4) U pokrajini Balkh, u Mazar-e Šarifu, kamp „Mike Span“, angažovana su dva službenika Uprave policije Crne Gore u sastavu policijskog savjetničkog tima.

Službenici Uprave policije Crne Gore u misiji ISAF

U odnosu na misiju prethodnih crnogorskih kontingenata, misija šestog kontingenta proširena je sa učešćem službenika Uprave policije Crne Gore u sastavu hrvatskog Policijskog savjetodavnog tima u Mazar-e Šarifu. Njihov zadatak je savjetovanje i pomoć u radu pripadnicima Avganistanske Nacionalne Policije (ANP).

Međutim, njihovo učešće u procesima savjetovanja izvan baze je bilo ograničeno zbog nacionalnih ograničenja te su bili angažovani na štabnim poslovima u komandi, u bazi.

Ostali pripadnici šestog kontingenta, u mirovnoj misiji "ISAF", realizuju zadatke kao i peti kontingent.

Delegacija Crne Gore posjetila je sredinom maja i početkom decembra peti i šesti kontingent u Avganistanu. Tokom posjeta, donirano je 10 kompjutera, jedan lap-top i 500 kompleta školskog pribora školi „Gawar Shad Begum“ u Pol-e Khomriju (u ukupnoj vrijednosti 1.950,00 €), i 10.000 američkih dolara lokalnoj školi „Tapa Fahrad“ u Pol-e Khomriju, za potrebe proširenja učioničkih kapaciteta.

Donacija je realizovana na osnovu Odluke Vlade Crne Gore da se donacija realizuje u gradu u kojem je lociran najveći dio crnogorskih vojnika, što je izuzetno pozitivno prihvaćeno od strane lokalnog stanovništva.

Učešćem u mirovnoj misiji „ISAF” u Avganistanu na najkonkretniji način crnogorski vojnici su dali doprinos očuvanju mira i stvaranju uslova u kojima u ovoj zemlji mogu funkcionisati parlamentarna vlada, samoodrživ mir i bezbjednost. Pored toga, kroz proces pripreme i učešćem značajno su unaprijeđene individualne i kolektivne sposobnosti, razvijena je saradnja sa Oružanim snagama mnogih zemalja te tako unaprijeđeni odnosi i povjerenje.

Do sada je u misiji „ISAF” učestvovalo 219 pripadnika Vojske, odnosno 12% od ukupnog broja pripadnika Vojske Crne Gore.

1.4.3.3. Angažovanje Vojske u operaciji EU “EU NAVFOR-ATALANTA” u Somaliji

Evropska unija je u decembru 2008. godine formirala pomorske snage “EU NAVFOR” Somalia i pokrenula operaciju Atalanta kao odgovor na rastući nivo piraterije i oružanih pljački na „Rogu Afrike“ i u Indijskom okeanu. Operacija Atalanta se realizuje u okviru Evropske zajedničke bezbjednosne i odbrambene politike i u skladu sa relevantnim rezolucijama Savjeta bezbjednosti UN i odredbi međunarodnog prava.

Pomorske snage EU NAVFOR u Operaciji Atalanta imaju mandat da sprovedu:

- zaštitu brodova koji u sklopu svjetskog programa hrane, prevoze pomoć raseljenim licima u Somaliji, kao i brodova koji podržavaju misiju Afričke Unije u Somaliji (AMISOM);
- zaštitu ugroženog pomorskog saobraćaja ispred obale Somalije;
- praćenje ribarskih aktivnosti ispred obale Somalije;
- odvracanje, prevenciju i suzbijanje akata piraterije i oružane pljačke na moru.

Dana 23. marta 2012. godine Savjet EU produžio je mandat Operacije do decembra 2014. godine. Istovremeno, Savjet je proširio zonu izvođenja Operacije na teritorijalno more i unutrašnje morske vode Somalije.

Na osnovu Odluke Skupštine Crne Gore kojom se odobrava učešće pripadnika Vojske Crne Gore u Operaciji Atalanta, Crna Gora je potpisala neophodne sporazume sa Evropskom Unijom, kojim je data saglasnost i stvoreni uslovi za učešće pripadnika Vojske u ovoj pomorskoj operaciji. U ovom procesu Ministarstvo odbrane je potpisalo i dva tehnička sporazuma, sa Ministarstvom odbrane Republike Italije i sa Ministarstvom odbrane Republike Grčke. Na osnovu tih dokumenata u 2012. godini je nastavljeno angažovanje pripadnika Vojske Crne Gore u operaciji „EU NAVFOR-Atalanta“ i trajalo je periodično, od dva do četiri mjeseca, u zavisnosti od angažovanja brodova partnerskih država.

Prvi pripadnik Vojske Crne Gore ukrcan je na grčku fregatu „Adrias 459“ u avgustu 2010. godine od kada je počelo angažovanje u Operaciji Atalanta. Do sada je u ovoj operaciji učestvovalo 10 pripadnika Vojske Crne Gore.

Pripreme i obuka pripadnika za učešće u operaciji "EU NAVFOR-ATALANTA" je realizovana u Mornarici Vojske Crne Gore, kao i kroz različite vidove osposobljavanja mornaričkih oficira u inostranstvu.

Pripadnici snaga na zadatku

Iskustva stečena učešćem na međunarodnoj vježbi "ADRION LIVEX" značajno unapređuju kvalitet priprema pripadnika Mornarice, za upućivanje u operaciju "EU NAVFOR-ATALANTA". Osim toga, kvalitet priprema je unapređen i upućivanjem na specijalističku obuku za bording timove koja se održava u NATO trening centru (NMIOTC) u Grčkoj.

U toku 2012. godine u operaciji „EU NAVFOR-ATALANTA”, kroz tri rotacije, bila su angažovana četiri pripadnika Vojske, na brodovima Ratne mornarice Republike Grčke i Ratne mornarice Republike Italije.

Pripadnici Vojske angažovani su na dužnostima savjetnika u bording timu, navigacijskih oficira, i pomoćnici oficira u broskom operativnom centru. U toku učešća pripadnika Vojske u operaciji „EU NAVFOR-ATALANTA” u 2012. godini nije bilo ugrožavanja njihove bezbjednosti.

Učešćem u operaciji, uz značaj misije za doprinos miru u svijetu, učešćem pripadnika Vojske potvrđena je opredijeljenost državne politike Crne Gore za integrisanje u evroatlanske institucije. Pored ispunjavanja tog strateškog cilja, nastavljeno je sa procesom unapređenja sposobnosti crnogorskih vojnika za reagovanja u realnim situacijama, na otvorenom moru.

2. LOGISTIČKA PODRŠKA

Logistička podrška u Vojsci je fleksibilnog karaktera sa strukturom prilagođenom potrebama komandi i jedinica. Postoji potreba da se nastavi sa analizama postignutih efekata njenog funkcionisanja u pravcu daljeg unapređenja.

2.1. Organizacija i funkcionisanje logistike i podrška jedinicama u izvršavanju zadataka

Težište angažovanja logističkih kapaciteta bilo je usmjereno na opremanje pojedinaca i jedinica za učešće u međunarodnim misijama i operacijama, podršci jedinicama u obuci i na vježbama, servisiranju obaveza prema partnerskim zemljama i u podršci jedinica angažovanih na zadacima pružanja pomoći civilnim institucijama u vrijeme prirodnih nepogoda. Odobrena finansijska sredstva su trošena racionalno za namjenske zadatke.

Pravovremeno je planirana popuna jedinica sa potrebnim materijalima, energentima i drugim sredstvima i opremom od značaja za unapređenje operativnih sposobnosti komandi i jedinica. Težište je izraženo na ugovaranju, prijemu i raspodjeli: opreme za deklarisan sastave, pogonskog goriva, potrošnog materijala, rezervnih dijelova za održavanje sredstava i drugog.

Osnovno održavanje naoružanja i vojne opreme, sa kojima raspolaže Vojska, vršila je Logistička baza osloncem na sopstvene kapacitete. Najveći dio zahvata na vojnoj tehnici vršen je kroz servisiranje, osnovno održavanje i tehničke preglede.

Održavanje raspoložive tehnike bilo je uslovljeno obezbjeđenjem potrebnog asortimana rezervnih djelova, što je obezbjeđivano putem ugovora sa dobavljačima iz Crne Gore.

U okviru djelatnosti opšte logistike težište je bilo usmjereno na organizaciju ishrane pripadnika Vojske i pripadnika partnerskih država tokom njihovog boravka u Crnoj Gori. Pripremljeno je, distribuirano i podijeljeno 131.707 obroka hrane.

Transportna podrška je obuhvatala organizaciju saobraćaja i transporta u jedinicama, sa izradom planova upotrebe i kontrole stanja, realizacijom dnevnog snabdijevanja korisnika u svim vojnim kompleksima.

Pored toga organizovana su i realizovana prevoženja jedinica uključujući i prevoženja pripadnika Vojske angažovanih u međunarodnim misijama, operacijama i na vježbama, do destinacija gdje su realizovane aktivnosti. Angažovanjem transportnih kapaciteta na teritoriji Crne Gore pređeno je 535 623 km, prevezeno je 30 483 lica, transportovana je 5331 tona čvrstog tereta i 2 134588 litara tečnosti. Ukupno je utrošeno 11 180 litara motornog benzina i 79 858 litara dizel goriva. Posebne mjere bezbjednosti su preduzimane prilikom prevoženja ljudstva i viška municije i naoružanja do lokacija na kojima je vršeno njihovo uništavanje i delaboracija.

Održavanje objekata u vojnim kompleksima vršeno je sa težištem na neophodnim opravkama magacina u kojima se čuva vojna oprema, naoružanje i municija. Međutim, i pored učinjenih napora u tom pravcu i dalje su uslovi za smještaj ljudstva, naoružanja i vojne opreme vrlo nepovoljni. Postojeća infrastruktura u vojnim kompleksima je stara te je time i njeno održavanje složeno i često finansijski neopravdano. Samo je nekoliko objekata u Vojsci adaptirano ili je novijeg datuma izgradnje.

Posebno su nepovoljni uslovi za smještaj i rad u kasarnama u Nikšiću i Pljevljima i na Stacionarnom čvorištu veze „Lovćen“.

2.2. Logistička podrška jedinica u izvršavanju međunarodnih misija i operacija

Efikan i vremenski tačan pokret snaga, uključujući razmještanje, preduslov je za uspješnu realizaciju vojnih operacija. Takav pristup podrazumijeva učešće civilnih i vojnih resursa države i njenih partnera u logističkoj podršci vojnih snaga.

Ministarstvo odbrane i Vojska su, i tokom 2012. godine, preduzimali niz aktivnosti u cilju stvaranja potrebnih materijalno-finansijskih uslova za učešće pripadnika Vojske u međunarodnim misijama i operacijama. Potrebna logistička podrška u izvršavanju ovih zadataka obezbjeđivana je ugovorima sa partnerima u Crnoj Gori i u inostranstvu. To se posebno odnosi na prevoženje crnogorskih kontingenata do baza i brodova na kojima su se razmještili i izvršavali dodijeljene misije i zadatke. Takođe, to se odnosi na sklapanje Ugovora sa partnerima u cilju stvaranja uslova za funkcionisanje na lokacijama (smještaj, ishrana, uslovi za očuvanje zdravlja i higijene, održavanje sredstava i sl.).

Iz logističkih sastava Vojske angažovana su tri medicinska tima u misiji „ISAF“. Timovi su pripremani u jedinicama Vojske, u saradnji sa medicinskim ustanovama Crne Gore i u saradnji sa Oružanim snagama Republike Mađarske i angažovanjem trening timova OS SAD.

Prilikom tranzita kroz Crnu Goru u više slučajeva je organizovan smještaj i ishrana pripadnika snaga iz sastava KFOR-a, koje su angažovane na Kosovu, u skladu sa Sporazumom o tranzitnim aranžmanima snaga NATO-a preko teritorije Crne Gore.

2.3. Logistička podrška jedinica u izvršavanju druge misije Vojske

Angažovanje logističkih kapaciteta bilo je usmjereno u dva pravca, i to: na podršci angažovanim jedinicama Vojske i na pružanju pomoći državnim institucijama u zbrinjavanju ugroženog stanovništva i spašavanju materijalnih dobara od posljedica velikih sniježnih padavina i požara.

Težište aktivnosti u podršci angažovanim vojnim snagama bilo je usmjereno na: svakodnevno obezbjeđenje ishrane angažovanom ljudstvu, obezbjeđenje zaštitne opreme, opravke angažovane tehnike, popunu jedinica nedostajućom opremom i sredstvima, obezbjeđenju goriva za angažovana sredstva, preventivno - medicinskoj zaštiti u kasarnama i na terenu, i sl. Stečena iskustva ukazuju na potrebu pravovremenog predviđanja posljedica ovakvih neprilika i događaja, te pravovremeno obezbjeđenje resursa za podršku građanima i institucijama.

2.4. Uništavanje viška municije i naoružanja i rješavanje suvišnih pokretnih sredstava

Crna Gora je u potpunosti posvećena sprovođenju programa uništenja viška municije i naoružanja prepoznajući ovaj izazov kao ključni problem za bezbjednost njenih građana. I pored učinjenih napora i dalje su značajne količine viškova opasne municije, starih motornih vozila i druge opreme koja opterećuje jedinice. U 2012. godini nastavljeno je sa rješavanjem ovog problema, a najznačajnije aktivnosti odnosile su se na neutralizaciju i uništavanje viškova ubojnih sredstava i prodaju neperspektivnih motornih vozila.

U sledećoj tabeli dat je pregled neutralisanih i delaborisanih ubojnih sredstava u izvještajnom periodu kroz program "MONDEM" i po Tehničkom sporazumu sa Vladom SAD.

	Planirano (t)	Ukupno uništeno (t)	Uništeno u 2012.g. (t)	Preostalo za uništenje (t)
„MONDEM” program	1.501,59	1.142,27	511,24	359,32
Teh. Sporazum sa SAD	1.812,70	1.073,92	181,65	738,78
UKUPNO	3.314,29	2.216,19	692,90	1.098,10

U Crnoj Gori u vojnim skladištima, još se nalazi 1.098,10 tona municije i minsko eksplozivnih sredstava što predstavlja ozbiljan bezbjednosni izazov.

Preventivnog uništavanja ubojnih sredstava sa nestabilnim barutima u sopstvenoj organizaciji tokom 2012. godine nije bilo, a od 2006. godine na ovaj način neutralisano je 267,18 tona ubojnih sredstava.

Tokom godine preuzeto je, od strane kupaca, 76,97 tona municije, dok preuzimanja naoružanja nije bilo.

Posebnu prepreku za brži i efikasniji način rješavanja ovog bezbjednosnog problema u Crnoj Gori predstavlja nepostojanje poligona za uništavanje viška municije ili municije sa nestabilnim svojstvima.

1. ZAŠTITA SNAGA I SREDSTAVA

U toku 2012. godine u Vojsci su planski i organizovano preduzimane mjere zaštite snaga i sredstava. Primjenom kombinovanog metoda rada težište je bilo da se obezbijedi potpuna primjena propisanih mjera bezbjednosti u svim jedinicama Vojske prilikom njihovog angažovanja u zemlji i u inostranstvu.

3.1. Planiranje i organizacija mjera bezbjednosti

Preduzimanjem preventivnih mjera, realizacijom propisanog obezbjeđenja vojnih objekata, komandovanjem i kontrolom od strane stručnih organa tokom 2012. godine, unaprijeđeno je stanje bezbjednosti u Vojsci.

Sprovođenjem redovnih kontrola i preduzimanjem preventivnih mjera na svim nivoima kao i radom saobraćajnih patrola vojne policije na kontroli putnog saobraćaja, broj prekršaja i udesa u 2012. godine smanjen je za 29% u odnosu na prethodnu godinu.

Stručne sposobnosti pripadnika Vojske za primjenu mjera bezbjednosti su unaprijeđene kroz saradnju sa Upravom policije i Policijskom akademijom u Danilovgrad. Unaprijeđene su i sposobnostipripadnika Čete vojne policije realizacijom obuke u partnerskim državama i angažovanjem mobilnih trening timova iz Vojske Republike Slovenije na obuci u Crnoj Gori.

3.2. Organizacija fizičkog, tehničkog i kombinovanog obezbjeđenja lica i objekata

Realizacijom planskih zadataka iz domena obezbjeđenja lica i objekata, uspješno su fizički i tehnički obezbjeđivana štićena lica, objekti i dokumenta od posebnog značaja za Vojsku.

U 2012. godini su za obezbjeđenje inostranih vojnih delegacija angažovane 222 patrole, što je povećanje za 44% u odnosu na prethodnu godinu. Svi zadaci obezbjeđenja objekata i lica protekli su bez vanrednih događaja.

Obezbjeđenje objekata od posebnog značaja za Vojsku, prvenstveno se sprovodi angažovanjem profesionalnih sastava čuvarske službe.

Iako je primarni zadatak Vojske obezbjeđenje vojnih kompleksa koji su neophodni sa stanovišta funkcionisanja sistema odbrane, pripadnici Vojske su angažovani i na obezbjeđenju lokacija koje su u višku. Za ovu vrstu zadatka angažuje se značajan broj lica i u značajnoj mjeri se ljudstvo odvajava od realizacije zadataka kojim se unapređuju njihove sposobnosti.

Na taj način se negativno utiče na proces obuke i izvršavanja namjenskih zadataka.

Kroz reorganizaciju sistema fizičkog obezbjeđenja vojnih objekata, prije svega skladišta u kojima se čuva naoružanje i ubojna sredstva, kao i preduzimanjem mjera tehničke zaštite (objekat „Taraš“), sistem obezbjeđenja vojnih objekata i imovine je unaprijeđen. Daljom nadogradnjom sistema obezbjeđenja (prije svega realizacijom rekonstrukcije objekta „Brezovik“), sistem obezbjeđenja i zaštite će biti unapređivan.

Formiranje posebnih vojnih jedinica za obezbjeđenje većine perspektivnih vojnih lokacija i njihova popuna sa iskusnim i kvalitetnim kadrom doprinijela je poboljšanju kvaliteta obezbjeđenja.

4. OBUKA, OBRAZOVANJE I USAVRŠAVANJE KADRA

Obuka, obrazovanje i usavršavanje kadra, kao neprekidan proces u Vojsci, realizuje se sa ciljem planskog unapređenja sposobnosti pripadnika Vojske i održavanja dostignutog nivoa operativnih sposobnosti jedinica Vojske za realizaciju dodijeljenih misija i zadataka.

4.1. Obuka pripadnika Vojske

Težište u realizaciji zadataka iz domena obuke u Vojsci, u 2012. godini, bilo je na:

- Pripremi i angažovanju njenih pripadnika u misijama i operacijama;
- Obuci na usvajanju NATO štabnih procedura;
- Osposobljavanju deklariranih i drugih snaga po programu OCC E&F¹⁹;
- Obuci pripadnika Vojske za učešće na vojnim vježbama u zemlji i inostranstvu;
- Obuci pripadnika Vojske učešćem na brojnim kursevima i drugim oblicima obuke i usavršavanja;
- Nastavku obuke radi pružanja pomoći stanovništvu u slučaju prirodno i vještački izazvanih katastrofa;
- Dostizanju standarda po pitanju poznavanja stranih jezika.

Obuka, u 2012. godini, planirana je i realizovana na osnovu Uputstva za upravljanje obukom, Instrukcije za obuku i Godišnjeg plana obuke.

Aktivnosti iz domena obuke, u zemlji i u inostranstvu, koje su realizovane u saradnji sa partnerskim zemljama i članicama NATO, značajno su unaprijedile nivo osposobljenosti pojedinaca, jedinica i komandi Vojske.

Primjena koncepta operativnih sposobnosti u obuci deklarirane pješadijske čete je prolongirano za 2013. godinu zbog učešća pripadnika ove jedinice u misiji „ISAF”.

Kada je u pitanju primjena Koncepta u obuci drugih deklariranih sastava Vojske težište obuke je izraženo na pripremi i realizaciji vježbe “COMMON CHALLENGE 2012” pri čemu je izvršeno ocjenjivanje od strane ocjenjivačkog tima Vojske, kao uvod za ocjenjivanje na nivou SEL-1²⁰.

Obuka njemačkih pilota u Vojsci Crne Gore

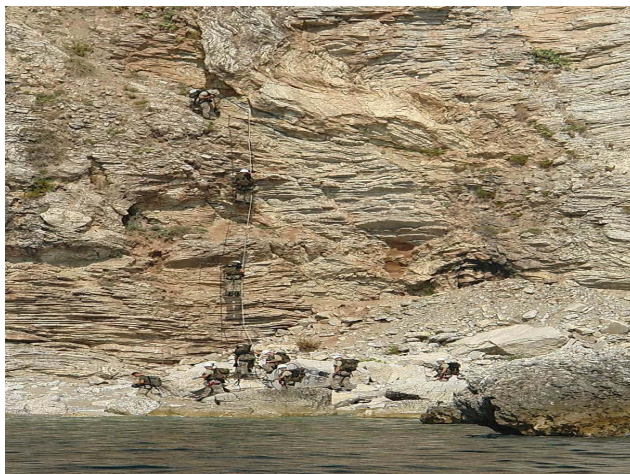
U akvatoriji, iz domena protivminskog pretraživanja i podvodnog razminiranja pripadnici Mornarice Vojske, u saradnji sa pripadnicima oružanih snaga partnerskih zemalja, realizovali su dvije međunarodne vježbe. Pripadnici pomorskih jedinica su uvježbani za izvođenje sadržaja iz pomorskih operacija uključujući i “boarding” operacije, za pružanje podrške traganja i spašavanja na moru i u primjeni procedura kod vanrednih brodskih situacija i osnovnih taktičkih manevara brodom.

Tokom 2012. godine nastavljena je uspješna saradnja sa Upravom policije Crne Gore, koja se ogledala u realizaciji zajedničkih sadržaja obuke.

¹⁹ Koncept operativnih sposobnosti, evaluacija i povratna informacija ocjenjivanja

²⁰ Nacionalno ocjenjivanje na nivou 1 (Ostali nivoi ocjenjivanja su: NEL 1-NATO ocjenjivanje na nivou 1; SEL 2-nacionalno ocjenjivanje na nivou 2; NEL 2-NATO ocjenjivanje na nivou 2)

Primjer uspješne saradnje je učestvovanje pripadnika Specijalne antiterorističke jedinice na zajedničkoj vježbi „COMMON CHALLENGE 2012“.

Detalj sa vježbe „COMMON CHALLENGE 2012“

Nastavljeno je sa obukom Vojske iz oblasti Evroatlanskih integracija, koju je u Upravi za kadrove pohađalo 85 pripadnika. U cilju implementacije Rezolucije 1325 Savjeta bezbjednosti UN („Rodna ravnopravnost“), u saradnji sa Odborom za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore, sa pripadnicima Vojske realizovana je obuka u zemlji i inostranstvu.

Vatrena obuka imala je značajan udio u ukupnom broju realizovanih sadržaja obučavanja. Tokom godine realizovano je 347 raznih vrsta gađanja, što je povećanje u odnosu na 2011. godinu za 20 % a po broju učesnika za 32 %.

Radi podizanja kvaliteta obuke izrađeni su priručnici za obuku pojedinaca i jedinica po NATO standardima i otpočela je realizacija izrade poligona za operacije u urbanoj sredini.

Učešćem pripadnika Vojske na sportskim takmičenjima i manifestacijama u zemlji i inostranstvu aktivno se doprinosilo unapređenju saradnje, razvoju sporta i fizičke kulture.

Od posebnog značaja je organizacija međunarodnog (4. CISM Cup for peace) kupa u futsalu. Na ovom turniru, u sportskoj sali Policijske akademije u Danilovgradu, snage su odmjerile ekipe Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, Oružanih snaga Republike Hrvatske, Armije Makedonije, Vojske Republike Slovenije i Vojske Crne Gore.

Takmičenje je organizovano pod okriljem CISM²¹. Ekipa Vojske Crne Gore je osvojila I mjesto.

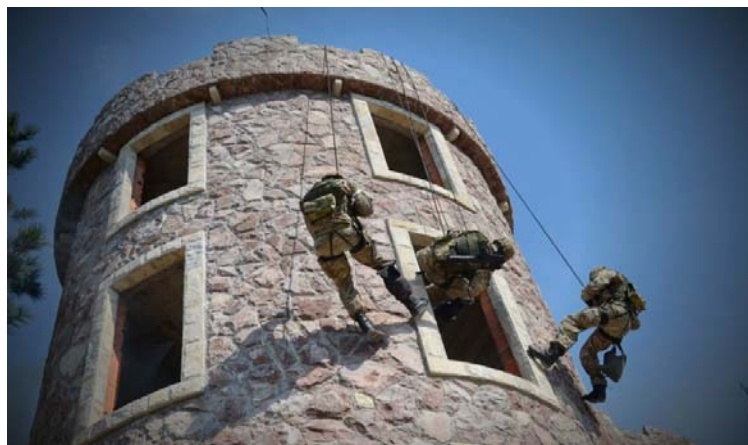
Sa turnira u futsalu

²¹ CISM - Međunarodni vojni komitet za sport

Pripadnici Vojske Crne Gore, učesnici na 19. Internacionalnom maratonu u Podgorici

Fizičkoj obuci i sportu u Vojsci se daje potrebna važnost. Stvoreni su uslovi da se u Vojsci primjenjuju međunarodni standardi, usmjereni prema svim kategorijama kadra, u skladu sa specifičnim potrebama Vojske. Permanentno se vrši stručno usavršavanje kadrova koji su odgovorni za rukovođenje, organizaciju i izvođenje savremene fizičke obuke i sporta. Standardizovani su programi i norme za unapređenje provjere fizičkih sposobnosti. Fizička obuka predstavlja redovan i svakodnevni sadržaj obučavanja i rada u Vojsci te se tako na najkonkretniji način doprinosi razvoju ukupnih sposobnosti za učešće u misijama i zadacima. Pregled učešća Vojske na sportskim manifestacijama dat je u prilogu Izvještaja.

Prikaz sa izvođenja primijenjenih sadržaja fizičke obuke

4.2. Obrazovanje i usavršavanje kadra

Proces obrazovanja i usavršavanja pripadnika Vojske u 2012. godini planski se realizuje sa ciljem obezbjeđivanja stručnog i kvalitetnog kadra i podizanja ukupne sposobnosti Vojske. Ministarstvo odbrane nastavilo je sa izborom i upućivanjem kadeta na školovanje i upućivanjem oficira, podoficira i vojnika na razne oblike stručnog usavršavanja i školovanja.

Većina programa iz ove oblasti realizovana je u sklopu planova bilateralne odbrambene saradnje sa partnerskim državama. U 2012. godini u Republiku Hrvatsku na Generalštabno usavršavanje i komandno-štabno usavršavanje upućen je po jedan oficir, na komandno-štabno usavršavanje u SAD upućena su tri oficira i po jedan oficir u Republiku Sloveniju i Estoniju.

Dva podoficira i jedan vojnik upućeni su u Republiku Hrvatsku na usavršavanje u podoficirskim školama. U SAD su dva oficira završila ranije započeto školovanje na komandno-štabnoj školi i jedan podoficir je završio Akademiju za glavne podoficire. Pregled upućenih lica na školovanje i usavršavanje predstavljen je u prilogu Izvještaja.

4.3. Realizacija kurseva, seminara i drugih aktivnosti

Sprovođenjem planskih aktivnosti kroz program vojno-vojne saradnje sa partnerskim zemljama i u sopstvenoj organizaciji, tokom 2012. godine, u zemlji i u inostranstvu, realizovana je 261 aktivnost iz oblasti osposobljavanja na kojima su bila angažovana 2002 pripadnika Vojske.

AKTIVNO-ST	REALIZOVANO U 2012. godini			NAPOMENA
	U Inostranstvu: broj aktivnosti/ broj učesnika	U Crnoj Gori: broj aktivnosti / brojučesnika	UKUPNO	
1	2	3	4	5
Kursevi	69/96	21/287	90/383	Pregled broja aktivnosti i broja učesnika u 2011. godini
Seminari	6/9	14/295	20/304	
Konferencije	29/81	2/24	31/105	
Vježbe	21/159	6/515	27/674	
Sastanci	13/22	3/9	16/31	
Posjete	9/31	10/51	19/82	
Školovanja	7/11	-	7/11	
Radionice	4/35	2/17	6/52	
Obuka	22/98	9/94	31/192	
Simpozijumi	1/1	-	1/1	
Ostalo	11/35	2/132	13/167	
S V E G A	192/578	69/1424	261/2002	272/1334

Smanjenje aktivnosti iz oblasti osposobljavanja posledica je nedostatka finansijskih sredstava i otkazivanje brojnih aktivnosti u inostranstvu od strane organizatora.

4.4. Izučavanje stranih jezika

U 2012. godini realizovane su aktivnosti na unapređenju i dostizanju potrebnih standarda kada je u pitanju poznavanje stranih jezika, prvenstveno engleskog jezika. Prioritet je dat na osposobljavanju:

- deklarisanim snagama;
- jedinice formirane po OCC i E&F programu;
- pripadnika koji učestvuju u misijama i operacijama (UN ISAF, EU NAVFOR ATALANTA, UN UNMIL).

Pored engleskog jezika u Vojsci su se organizovano izučavali njemački, francuski i grčki jezik. Broj kurseva realizovanih u zemlji i inostranstvu kao i lica, po kategorijama, koja su izučavala strane jezike predstavljen je u sljedećoj tabeli:

Kursevi u zemlji i inostranstvu		Kategorija polaznika kursa				UKUPNO LICA
Naziv kursa	Broj kurseva	Oficir	Podoficir	Vojnik	Civilno lice	
Kursevi engleskog jezika u zemlji	24	53	145	111	5	314
Kursevi engleskog jezika u inostranstvu	12	17	7		3	27
UKUPNO	36	70	152	111	8	341
Kursevi njemačkog jezika u zemlji	1	-	1	4	-	5
Kursevi njemačkog jezika u inostranstvu	2	1	-	1	-	2
UKUPNO	3	1	1	5		7
Kursevi grčkog jezika u zemlji	1	-	4	-	-	4
UKUPNO	1	-	4	-	-	4
Kurs francuskog jezika u zemlji	1	2	-	1	1	4
UKUPNO	1	2	-	1	1	4
UKUPNO	41	73	157	117	9	356

U inostranstvu su se realizovali kursevi u sljedećim državama:

- Velika Britanija: jedan kurs, 6 oficira i 8 podoficira;
- Kanada: dva kursa, 3 oficira;
- Republika Litvanija: dva kursa, 2 oficira;
- Republika Slovenija: dva kursa, 4 oficira;
- Republika Albanija: jedan kurs, 1 oficir;
- Republika Hrvatska: dva kursa, 2 oficira;
- SAD: dva kursa, 3 civilna lica.

U toku 2012. godine realizovano je testiranje zaposlenih u Ministarstvu odbrane i pripadnika Vojske u saradnji sa Test timom Bosne i Hercegovine o znanju engleskog jezika.

Testirana su 83 lica, koja su stekla uslov za testiranje nakon realizacije selekcionog testiranja u organizaciji Generalštaba. Nove sertifikate, po NATO standardu 6001, steklo je 47 lica (32 oficira, 8 podoficira i 7 vojnika).

Nastavljeno je sa unapređenjem uslova za realizaciju kurseva stranih jezika u Vojsci. U tom pravcu je donirana od strane Kraljevine Holandije, oprema za učionicu u Kasarni „Breza“ u Kolašinu.

4.5. Učešće pripadnika Vojske na vojnim vježbama u zemlji i inostranstvu

U cilju unapređenja operativnih sposobnosti jedinica i primjene usvojenih NATO procedura i standarda, pripadnici Vojske su, u 2012. godini, učestvovali u izvođenju 15 multinacionalnih vježbi na poligonima za obuku Norveške, Njemačke, Slovenije, Hrvatske, Grčke, Italije, Bosne i Hercegovine, Albanije i Makedonije, kao i u Crnoj Gori. U pitanju su multinacionalne vježbe zemalja članica NATO i Partnerstva za mir, u kojima je Vojska uzela aktivno učešće sa štabnim oficirima i podoficirima i jedinicama ranga odjeljenja, voda i čete. Pored usklađivanja procedura i standarda u postupanju i opremanju, na vježbama su se razvijali povjerenje i saradnja, što ima posebnu važnost.

4.5.1. Realizacija vojnih vježbi u zemlji

1) Međunarodna vježba „COMMON CHALLENGE 2012“

Vježba je organizovana sa ciljem sagledavanja i unapređenja dostignutog stepena trogodišnjeg razvoja kapaciteta planinskog ratovanja. Na vježbi su, u skladu sa Planom bilateralne saradnje sa Ministarstvom odbrane Republike Austrije, učestvovali i pripadnici planinskih jedinica Vojske Austrije, koji su bili uključeni i u planski proces pripreme vježbe. Domaćin i organizator vježbe „COMMON CHALLENGE 2012“ je bila Vojska Crne Gore. Vježba je realizovana od 03. do 14. septembra 2012. godine, u rejonu Bara, sa 350 učesnika. Vježbom je postignut postavljeni cilj.

Detalj sa vježbe „COMMON CHALLENGE 2012“

2) Međunarodna vježba "ADRION RISE 12"

Vježba „ADRION RISE 12“, koja podrazumijeva razmjenu informacija između mornaričkih operativnih centara zemalja ADRION inicijative, održana je od 12. do 14. septembra 2012. godine. Vježba je sprovedena u operativnom i radio centru Komande Mornarice Vojske. Na vježbi su učestvovali pripadnici Operativnog centra Generalštaba i Mornarice Vojske Crne Gore.

Cilj vježbe je bio unapređenje procesa razmjene informacija između mornaričkih operativnih centara zemalja ADRION inicijative i poboljšanje interoperabilnosti sa ciljem jačanja saradnje u oblasti "Svjesnosti o situaciji na moru" (MSA). Realizovanom vježbom je ostvaren postavljeni cilj.

3) Međunarodna vježba "MNE-SLO DIVE 12"

Zajedničkom vježbom Mornarice Vojske Crne Gore i Mornarice Vojske Republike Slovenije pod nazivom „MNE-SLO DIVE 12“, održanoj 18. oktobra 2012. godine, na mornaričkom poligonu „Kočiče“, u Crnoj Gori, nastavljena je uspješna bilateralna saradnja dvije mornarice. Kao posmatrači vježbe učestvovali su pripadnici Mornarice SAD.

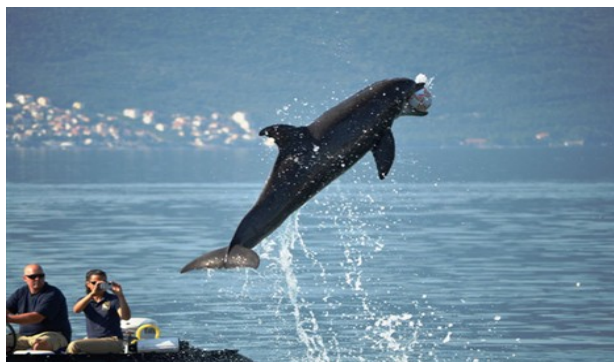
Pripadnici Pomorskog odreda Mornarice Vojske i Odreda za specijalna podvodna dejstva Mornarice Slovenije su, uz asistenciju pripadnika Odreda za spašavanje sa remorkerom PR-41, uspješno izveli vježbu u pronalaženju i uništavanju podvodnih minsko-eksplozivnih sredstava.

Detalj sa vježbe „MNE-SLO DIVE 12“

4) Međunarodna vježba "DOLPHIN 2012"

U sklopu odbrambene saradnje sa SAD, u akvatoriji Crne Gore, tokom oktobra 2012. godine, izvedena je vježba "DOLPHIN 2012" na temu protivminskog pretraživanja i podvodnog razminiranja. Tokom jednomjesečnog programa, šest specijalno obučениh delfina iz Programa morskih sisara Mornarice Sjedinjenih Američkih Država je tragalo, otkrivalo, i potom označavalo lokacije potencijalnih podvodnih mina i drugih eksplozivnih sredstava koji su ostali na morskom dnu iz prethodnih ratova u Bokokotorskom zalivu. Tokom vježbe, ronionci američke jedinice su podijelili svoja iskustva sa petnaest ronionca Mornarice Vojske Crne Gore i predstavnicima mornarica Republike Slovenije i Republike Hrvatske.

Detalj sa vježbe "DOLPHIN 2012"

Ključni problem za realizaciju složenijih sadržaja obuke predstavlja nedostatak adekvatnog vojnog poligona na kojem bi bilo moguće izvoditi sva gadjanja iz naoružanja koje posjeduje Vojska Crne Gore.

4.5.2. Učešće na vojnim vježbama u inostranstvu

Tokom 2012. godine Vojska je ravnopravno učestvovala na više vježbi koje su realizovane na poligonima partnerskih zemalja, demonstrirajući visok nivo dostignutih sposobnosti pripadnika i jedinica. Učešćem na vojnim vježbama u inostranstvu pripadnici Vojske su dodatno unaprijedili sposobnosti, posebno u dijelu štabnog rada u multinacionalnom okruženju. Prikaz realizovanih vježbi u inostranstvu predstavljen je u prilogu Izvještaja, kao i u dijelu Izvještaja o međunarodnoj vojnoj saradnji.

5. IMPLEMENTACIJA NATO PROGRAMA

Crna Gora je obnavljanjem svoje državnosti stekla i poziciju da odlučuje o svojoj budućnosti. Jedan od prvih koraka u tom pravcu bio je zahtjev za članstvo u programu NATO - Partnerstvo za mir. Potpisivanjem Okvirnog dokumenta Partnerstva za mir 14. decembra 2006. godine u Briselu, Crna Gore se obavezala na poštovanje principa i ciljeva sadržanih u Okvirnom dokumentu Partnerstva za mir i Osnovnom dokumentu Evroatlantskog partnerskog savjeta (EAPC). Tim činom su i zvanično počeli procesi pristupanja Crne Gore evroatlantskim integracijama.

Program saradnje NATO i partnerskih zemalja odvija se kroz mnoštvo mehanizama. Učešće država partnera u PzM ispoljava se kroz njihovu političku, vojno-odbrambenu, normativno-pravnu, ekonomsku, geostrategijsku i društvenu sferu. Prema hronološkom redu nastanka mehanizmi PzM su sledeći: radni program partnerstva, individualni program partnerstva, proces planiranja i revizije, koncept operativnih sposobnosti, individualni akcioni plan partnerstva, program unapređenja obrazovanja i obuke, akcioni plan članstva, povjerilački fond PzM, akcioni plan partnerstva protiv terorizma, individualni akcioni plan partnerstva, akcioni plan partnerstva za izgradnju institucija odbrane, obrazovanje i obuka za reformu obuke i drugi.

U toku 2012.godine Ministarstvo odbrane i Vojska su realizovali veći dio aktivnosti predviđenim mehanizmima. Posebnu važnost a time i procenat ispunjenja imaju planirane aktivnosti predviđene Godišnjim nacionalnim programom koji je izrađen u okviru Akcionog plana za članstvo (MAP)²².

5.1. Implementacija partnerskih ciljeva

Crna Gora je usvojanjem novog paketa partnerskih ciljeva nastavila realizaciju preuzete obaveze da, ispunjavajući partnerske ciljeve, usvaja i implementira standarde u različitim oblastima. Vojska je nosilac 28 partnerskih ciljeva (8 ciljeva iz opšteg dijela, 13 iz domena upotrebe Kopnenih snaga, 5 iz domena Mornarice i 2 iz Vazduhoplovstva).

Tokom godine nastavljeno je i sa daljom implementacijom partnerskih ciljeva koji su realizovani krajem 2011.godine, a koji su bitni sa stanovišta ostvarivanja potpune interoperabilnosti u oblasti obuke i opremanja jedinica Vojske.

Implementacija partnerskih ciljeva tokom 2012. godine odvijala se planski i projektovanom dinamikom. Sagledane su potrebe u obuci i opremanju te identifikovani problemi u realizaciji. Ostvaren je napredak u osposobljavanju snaga deklariranih kroz PARP program.

Tokom 2012. godine, zbog nedovoljnih finansijskih sredstava, djelimično je nastavljen proces opremanja deklariranih snaga potrebnom opremom.

²² MAP je namijenjen partnerima koji žele da postanu članovi Alijanse i osnovni je program priprema na odgovornosti i obaveze koje se očekuju od članica NATO-a. MAP je program savjeta, pomoći i praktične podrške koji se zasniva na čitavom spektru aktivnosti Partnerstva i kroji se prema zasebnim potrebama potencijalnih saveznika.

Ministarstvo i Vojska ostaju i dalje posvećeni procesu implementacije partnerskih ciljeva. Prateći utvrđenu dinamiku realizacije, kontinuitet implementacije i stepen realizacije svakog pojedinačnog partnerskog cilja. Ministarstvo odbrane i Vojska ostvaruju programske ciljeve u procesu približavanja ka NATO članstvu, posebno u dijelu reformi odbrambenog sistema, odnosno reformi Vojske.

5.2. Implementacija Koncepta operativnih sposobnosti

Koncept operativnih sposobnosti (OCC) je mehanizam PzM koji omogućava državama partnerima i NATO da ocjenjuju efektivnost operativnih sposobnosti deklariranih jedinica. Koncept ima dva osnovna cilja: unapređivanje sposobnosti snaga saveznika i partnera za zajedničko djelovanje u operacijama pod vodstvom NATO i obezbjeđenje povećanja fleksibilnosti i predvidljivosti potencijalnih doprinosa i sposobnosti za zajedničko angažovanje u budućim operacijama. OCC je u osnovi četvorogodišnji proces koji se sastoji od četiri komponente: obuke, obrazovanja, vježbe i ocjenjivanja. Koncept operativnih sposobnosti je mehanizam priprema Vojske za uspješnu saradnju sa NATO snagama kroz razvoj sposobnosti i interoperabilnosti.

Nakon realizacije ocjenjivanja deklarirane jedinice u septembru 2011. godine od strane ocjenjivačkog tima NATO na nivou 1 (NEL 1), koje je bilo pozitivno, data je preporuka od strane Savezničke komande za operacije (ACO) da se nastavi sa daljom implementacijom Koncepta operativnih sposobnosti na nivou 2.

Tokom 2012. godine nije vršeno ocjenjivanje deklariranog sastava na nivou SEL 2 zbog učešća ljudstva ove jedinice u mirovnoj misiji ISAF. Predviđeno je da se ocjenjivanje deklarirane jedinice na ovom nivou, od strane ocjenjivačkog tima Vojske, realizuje u drugoj polovini 2013. godine, tako da će se u narednom periodu nastaviti sa planiranom dinamikom obučavanja i pripreme jedinice.

Vojska je tokom 2012. godine razvijala svoje ocjenjivačke kapacitete za ocjenjivanje promjenom metoda po OCC konceptu. Realizovanim kursiranjem u inostranstvu dostignut je nivo da su trenutno, za nivo ocjenjivanja SEL 2 (CREVAL) osposobljena, četiri oficira.

Takođe, progres je učinjen učešćem dva oficira u ulozi vođe timova na ocjenjivanju jedinica po OCC konceptu u inostranstvu.

6. MEĐUNARODNA VOJNA SARADNJA

Nosioci međunarodne vojne saradnje su vojni i odbrambeni dio misije Crne Gore pri NATO, vojni atašei, oficir za vezu u Odjeljenju za vojnu saradnju, kao i partnerski štabni element pri Savezničkoj komandi za operacije u Monsu. Pored stalnih vojno-diplomatskih predstavništava, vojno-vojna saradnja se realizuje kroz aktivnosti vojnih delegacija, radnih i ekspertskih grupa iz pojedinih oblasti, bilateralnih i multilateralnih vojnih vježbi, posjeta brodova, specijalističkih studija, konferencija, seminara itd. Uspješnom međunarodnom vojnom saradnjom se razvija povjerenje i partnerstvo između članica ili partnera.

6.1. Realizacija planova saradnje

Generalštab Vojske je, uprkos ograničenjima u budžetu, definisanjem prioriteta u realizaciji planiranih aktivnosti međunarodne vojne saradnje uspio da u uslovima ekonomske krize održi na zavidnom nivou zastupljenost Vojske u međunarodnim aktivnostima. Shodno tome, u okviru međunarodne vojne saradnje, realizovano je 239 različitih aktivnosti, na kojima su učestvovala 1493 učesnika.

I pored činjenice da je ukupan broj realizovanih aktivnosti tokom godine smanjen u odnosu na predhodnu godinu (za 12,1%), kvalitetnim odabirom aktivnosti i povećanim brojem učesnika (za 11,9%), prevashodno na vježbama i aktivnostima u Crnoj Gori, ostvaren je progres u smislu unapređenja sposobnosti i interoperabilnosti Vojske. Najveći broj aktivnosti, planiran mjesečnim planovima vojno-vojne saradnje, uspješno je realizovan.

Važno je istaći da je Individualni program za partnerstvo i saradnju (IPCP²³) uveden umjesto Individualnog partnerskog programa (IPP). U okviru ovog programa, Generalštab je bio nosilac realizacije 55 aktivnosti od čega je realizovano 45, odnosno 81,8%. Od 10 nerealizovanih aktivnosti, otkazano je 7 od strane organizatora dok se od 3 aktivnosti odustalo u cilju uštede finansijskih sredstava.

U sklopu međunarodne vojno-vojne saradnje realizovane su brojne aktivnosti kao što su: obuka, vježbe, kursevi, seminari, konferencije, posjete i razni drugi sadržaji. Kao i prethodnih godina, i u 2012. godini akcenat je stavljen na osposobljavanje kadrova za rad u multinacionalnim snagama i štabovima. To je svakako doprinijelo uspješnom integrisanju i funkcionisanju pripadnika Vojske prilikom učešća u međunarodnim mirovnim misijama.

Nastavljen je rad na usavršavanju engleskog kao primarnog, ali i drugih stranih jezika (njemački, francuski, grčki). Radi postizanja tog cilja uspješno su realizovani brojni kursevi u zemlji i inostranstvu.

Aktivnim učešćem na svim ovim aktivnostima Vojska je učinila značajan napredak ka dostizanju zahtijevane interoperabilnosti i napravila još jedan korak na putu ka evro-atlantskim integracijama.

Bilateralni razgovori sa zvaničnicima Oružanih snaga SAD i Vojske Republike Slovenije

U saradnji sa partnerskim zemljama, u Crnoj Gori je realizovano 47 aktivnosti, uz učešće 915 učesnika, dok su van zemlje realizovane 192 aktivnosti, uz učešće 578 učesnika.

U nastavku su prikazane vrste i broj aktivnosti, na kojima su učestvovali pripadnici Vojske tokom 2012.godine, kao i uporedni pregled broja aktivnosti realizovanih tokom 2011. godine.

²³ IPCP – Individual Partnership Cooperation Program – Individualni program za partnerstvo i saradnju

AKTIVNOST	REALIZOVANO U 2012. Godini			Ativnosti u 2011.g.
	U Inostranstvu: broj aktivnosti/ broj učesnika	U Crnoj Gori: broj aktivnosti / broj učesnika	UKUPNO	
Kursevi	69/96	1/25	70/121	68/169
Seminari	6/9	14/295	20/304	16/142
Konferencije	29/81	2/24	31/105	49/186
Vježbe	21/159	4/395	25/554	11/187
Sastanci	13/22	3/9	16/31	33/84
Posjete	9/31	10/51	19/82	35/101
Školovanja	7/11	/	7/11	5/6
Radionice	4/35	2/17	6/52	14/39
Obuke	22/98	9/94	31/192	22/252
Simpozijumi	1/1	/	1/1	3/8
Studije	/	/	/	1/1
Krstarenja	/	/	/	1/2
Ostalo	11/35	2/5	13/40	14/157
S V E G A	192/578	47/915	239/1493	272/1334

Prikaz podataka u navedenoj tabeli sa aktivnostima vojno-vojne saradnje je sastavni dio prikaza podataka koji je naveden u poglavlju 4.3, a koji se odnosi na realizaciju svih kurseva, seminara i drugih aktivnosti u kojima je Vojska uzela učešće.

6.2. Realizacija planova bilateralne saradnje

6.2.1. Saradnja sa Sjedinjenim Američkim Državama

Plan vojne saradnje sa SAD, kao strateškim odbrambenim partnerom, je najsadržajniji i ima najveći značaj za Ministarstvo odbrane i Vojsku Crne Gore. Sadrži oblast Državnog Partnerskog Programa (SPP²⁴) koji je Ministarstvo odbrane prije šest godina potpisalo sa SAD, kao i posebne oblike saradnje sa Komandom američkih snaga u Evropi (US EUCOM²⁵) i američkim Ministarstvom odbrane. Sa američke strane strateški partner je Nacionalna Garda države Mejn uz podršku US EUCOM.

U realizaciji saradnje sa SAD, Vojska značajnu podršku dobija od Kancelarije za bilateralnu saradnju pri Ministarstvu odbrane (BAO²⁶), koja je sa radom počela krajem 2008. godine, a od januara 2010. godine u funkciji je i Kancelarija za odbrambenu saradnju (ODC²⁷ – Office for Defense Cooperation) čime je saradnja Ministarstva odbrane Crne Gore i Oružanih snaga SAD podignuta na još veći nivo.

Plan vojno-vojne saradnje sa SAD je nešto drugačije koncipiran od planova bilateralne saradnje koji se realizuju sa drugim zemljama. Ministarstvo i Vojska između velikog broja ponuđenih aktivnosti vrše odabir onih koje na najefikasniji način doprinose unapređenju vojnih sposobnosti. Planom saradnje u 2012.godini, Ministarstvu odbrane i Vojsci Crne Gore, ponuđeno je učešće na 83 različite aktivnosti.

²⁴ SPP – State Partnership Program – Državni partnerski program zadejstvovan 2007.godine

²⁵ US EUCOM – United States European Command – Komanda američkih snaga u Evropi

²⁶ BAO – Bilateral Affairs Office – Kancelarija za bilateralnu saradnju između VCG i Nacionalne Garde Mejn

²⁷ ODC – Office for Defense Cooperation – Kancelariju za odbrambenu saradnju

U koordinaciji sa američkom stranom odabrano je i realizovano 20 aktivnosti, od čega 10 aktivnosti u SAD, 2 aktivnosti u Saveznoj Republici Njemačkoj i 8 aktivnosti u Crnoj Gori. Među najznačajnijim od ponuđenih aktivnosti, u oktobru 2012. godine, u akvatoriji Crne Gore izvedena je vježba na temu protivmorskog pretraživanja i podvodnog razminiranja, na kojoj su osim pripadnika Mornarica SAD i Vojske Crne Gore, učestvovali i predstavnici oružanih snaga Republike Slovenije i Republike Hrvatske. Učešćem na vježbi pripadnici Mornarice Vojske su unaprijedili ronilačke sposobnosti protivmorskog pretraživanja i podvodnog razminiranja, a od strane američke mornarice donirana je i značajna ronilačka oprema. Radi uspješne realizacije, američki tim je tokom vježbe koristio specijalno obučene delfine, koji su bili atrakcija i za širu javnost.

Pored navedenih aktivnosti, kao najveći benefit saradnje sa Oružanim snagama SAD pripadnici Vojske se osposobljavaju i usavršavaju na kursovima i školovanjima po IMET²⁸ programu, i to:

- US Army Command and General Staff College – tokom 2012. godine upućen je na školovanje u ovu instituciju i četvrti oficir Vojske,
- US Air Command and Staff College
- Naval Staff College,
- Artillery Captain Career Course (Artiljerijski kapetanski kurs),
- CBRN Captain Career Course (Kapetanski kurs za oficire nuklearno-hemijske i biološke odbrane),
- Advanced Instructor English Language Course - AIELC (Kurs za usavršavanje instruktora engleskog jezika),
- CSITP (Strategijski obavještajni kurs).

I tokom sledeće godine planirano je upućivanje novih kandidata na prestižne vojno-obrazovne institucije SAD, čime će značajno doprinijeti da Vojska Crne Gore biude osposobljenija i spremnija za pristupanje NATO alijansi.

Osim IMET programa, kroz FMF²⁹ fond su obezbijeđena značajna sredstva i započeta je implementacija Sistema za upravljanje pomorskim informacijama – MIMS³⁰, koji će omogućiti jedinstveno nacionalno rešavanje pitanja nadzora mora i objedinjavanje svih bezbjednosnih funkcija na moru u okviru jedinstvenog operativnog centra. Kroz posjete američkih brodova crnogorskim lukama se dodatno promovišu veoma dobri međusobni vojno-vojni odnosi, kao i dodatno turistički promoviše crnogorska turistička i kulturna baština.

Tokom godine nastavljeno je sa opremanjem različitim perspektivnim i modernim sredstvima i opremom kroz korišćenje dodijeljenih sredstava u okviru FMF fonda.

Iz plana vojne saradnje sa SAD potrebno je izdvojiti i značajne kurseve, seminare i studije koji se realizuju u „George C. Marshall Centru“ u Garmišpartenkirhenu, Savezna Republika Njemačka, a koji su u potpunosti finansirani od strane US EUCOM-a.

²⁸ IMET - International Military Education and Training program

²⁹ FMF – Foreign Military Fund – Američki program “Fondovi stranih armija”

³⁰ MIMS – Maritime Information Management System – Sistem za upravljanje informacijama o situaciji na moru

6.2.2. Saradnja sa ostalim zemljama

Za razliku od 2011. godine, kada je postignut bilateralni sporazum sa 17 zemalja, u 2012. godini je potpisano i u značajnoj mjeri realizovano 19 planova bilateralne vojne saradnje. Otkazivanje neznatnog broja aktivnosti iz ovih planova usled različitih ograničenja (otkazivanja aktivnosti od strane organizatora, smanjenja budžeta itd.) nije u bitnome negativno uticalo kako na vojne sposobnosti, tako ni na opšte pozitivnu sliku o međunarodnoj vojnoj saradnji.

Najintezivnija saradnja odvija se sa Oružanim snagama Republike Austrije, Republike Grčke, Savezne Republike Njemačke i Velike Britanije, kao i sa zemljama iz okruženja: Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske, Republike Makedonije, Republike Srbije i Republike Slovenije. Ova saradnja se realizuje kroz učešće na vježbama, konferencijama, radnim sastancima, stručnim razgovorima, obuci oficira i podoficira, obuci planinskih i jedinica specijalne namjene, obrazovanju kadeta na vojnim akademijama i drugim visoko-školskim ustanovama, kursovima engleskog i drugih jezika, ekspertskim razgovorima na polju odbrambenog planiranja, planiranja u vanrednim situacijama, obavještajno-bezbjednosnih poslova, logistike i infrastrukture, uništavanja viška municije i naoružanja i razvoja vojne medicine.

Saradnja sa **Oružanim snagama Republike Austrije** se, kao i predhodnih godina, prevashodno odnosila na izgradnju kapaciteta, osposobljavanje i usavršavanje pripadnika planinskih jedinica Vojske. Kvalitet dosadašnje saradnje sa Oružanim snagama Republike Austrije i dostignuti stepen osposobljenosti pripadnika planinskog bataljona Vojske praktično su potvrđeni u toku septembra, kada je u širem rejonu Bara izvedena zajednička vježba „Common Challenge 2012“. U uspješnoj realizaciji vježbe bilo je angažovano 350 pripadnika Vojske. Realizovana je i posjeta načelnika Generalštaba Oružanih snaga Austrije Vojsci Crne Gore, tokom koje je upriličen i obilazak vježbe „Common Challenge 2012“.

Od izuzetnog značaja bila je i saradnja sa **Oružanim snagama Republike Mađarske i Savezne Republike Njemačke**, zemljama sa kojima Vojska Crne Gore zajednički učestvuje u međunarodnoj misiji ISAF u Avganistanu. Ova saradnja se odnosila na pripreme i zajedničku obuku prije upućivanja kontingenata u sastav Regionalne komande „Sjever“ u bazu „Marmal“ u Mazar-e Šarifu odnosno bazu „Panonija“ u gradu Pol-e Komri. Pored toga, saradnja sa Oružanim snagama Savezne Republike Njemačke ogleda se u sada već konstantnoj podršci za nastavak školovanja na Generalštabnoj akademiji, školi oficira kopnene vojske, školovanju crnogorskih kadeta na njemačkim vojnim akademijama, raznim stručnim kursovima, kao i u izučavanju njemačkog jezika u Crnoj Gori i u naučnim ustanovama Njemačke.

Intenzivna je bila i saradnja sa **Oružanim snagama Grčke Republike**, koja se ogledala u unapređenju poznavanja grčkog jezika, zajedničkim vježbama pripadnika oružanih snaga, daljoj saradnji mornarica, kao i nastavku školovanja crnogorskih kadeta na vojnim akademijama Republike Grčke. Osposobljavanje pripadnika Pomorskog odreda Mornarice Vojske u NATO NMIOTC³¹ centru u Grčkoj je od izuzetne važnosti za ovu jedinicu. Na različitim kursovima u ovom centru je tokom godine učestvovalo 12 pripadnika Pomorskog odreda čime je interoperabilnost ove jedinice u značajnoj mjeri unaprijeđena. Delegacija Vojske, na čelu sa načelnikom Generalštaba viceadmiralom Draganom Samardžićem, posjetila je Oružane snage Grčke Republike u oktobru 2012. godine.

³¹ NMIOTC – NATO Maritime Interdiction Operations Training Center – NATO centar za obuku za operacije pomorske blokade

Regionalna saradnja

Vojska Crne Gore je nastavila intezivnu saradnju sa oružanim snagama država iz regiona kroz učešće u više regionalnih foruma, na međunarodnim vježbama i drugim aktivnostima i inicijativama, čime potvrđuje opredijeljenost regionu kao jedan od spoljnopolitičkih prioriteta Crne Gore. Načelnik Generalštaba Vojske je tokom 2012. godine učestvovao na najznačajnijim regionalnim konferencijama:

- Konferenciji načelnika Generalštabova zemalja Američko-Jadranske povelje (A-5) u oktobru, u Republici Albaniji,
-
- VI Konferenciji načelnika Generalštabova zemalja Balkana (Balkan CHODs³²), u junu, u Republici Bugarskoj,
- Strateškoj partnerskoj konferenciji NATO zemalja (SMPC³³) u junu, u Republici Hrvatskoj, pod pokroviteljstvom NATO Savezničke komande za transformaciju (ACT³⁴).

Na konferencijama su razmatrani oblici saradnje i unapređenja sposobnosti pripadnika i jedinica oružanih snaga. Time su promovisane vrijednosti i značaj regionalne stabilnosti i bezbjednosti uz značajnu podršku NATO i EU. Takođe, u okviru ovog foruma su usklađivane aktivnosti od zajedničkog interesa, posebno one koje doprinose poboljšanju interoperabilnosti snaga.

Značajni su projekti regionalne saradnje u okviru Američko-Jadranske povelje (A-5) u kojima je Vojska učestvovala i tokom 2012. godine. Važno je posebno istaći zajedničko angažovanje u mirovnoj misiji ISAF u Avganistanu kroz projekat Škole Vojne policije u Kabulu u kome su Oružane snage Republike Hrvatske „vodeća nacija“. Pored ovog zadatka realizovani su brojni projekti iz oblasti obuke, osposobljavanja i izvođenja vježbi. U okviru A-5 inicijative Vojska je učestvovala na vježbi "IMMEDIATE RESPONSE 12" sa jedinicom ranga voda. Vježba je održana na Slunju, u Republici Hrvatskoj, u toku juna 2012. godine.

Mornarica Vojske Crne Gore nastavlja sa aktivnim učešćem u aktivnostima unutar ADRIION³⁵ inicijative. Na vježbi „ADRIION LIVEX 12“, koja je u junu održana u Kopru, u Republici Sloveniji, Mornarica Vojske je učestvovala sa brodom PR-41 i 20 članova posade.

U 2012. godini Vojska je sa dva medicinska tima učestvovala na međunarodnoj civilno-vojnoj vježbi „SHARED RESILIENCE 2012“ (ranije poznatoj pod nazivom „MEDCEUR“) koja je u toku juna održana u Bosni i Hercegovini. Učešće na ovoj vježbi dodatno proširuje kapacitete i sposobnosti pripadnika Vojske za realizaciju zadataka definisanih II misijom.

Kao i prethodnih godina, nastavljeno je školovanje crnogorskih kadeta na Vojnim akademijama Republike Srbije i Republike Makedonije, kao i korišćenje zajedničkih resursa za obuku u regionu (PSOTC³⁶ i Centar za deminiranje u BiH, Podoficirska akademija i PSOTC u Republici Hrvatskoj, Centar za usavršavanje kadrova ABHO u Republici Srbiji, Centar za sanitetsku obuku u Republici Makedoniji, Centri za učenje jezika u Republici Sloveniji, Republici Hrvatskoj i Republici Albaniji itd).

³² Balkan CHODs – Balkan Chiefs of Defense Forum – Forum načelnika generalštabova zemalja Balkana (Republika Albanija, Republika Bugarska, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Grčka Republika, Republika Makedonija, Rumunija, Republika Srbija, Turska Republika)

³³ SMPC – Strategic Military Partners Conference – Strateška vojno-partnerska konferencija

³⁴ ACT – Allied Command Transformation – Saveznička komanda za transformaciju

³⁵ ADRIION – Inicijativa mornarica zemalja Jadransko-Jonskog basena (Republika Albanija, Crna Gora, Republika Grčka, Republika Hrvatska, Republika Italija i Republika Slovenija)

³⁶ PSOTC – Peace Support Operations Training Center – Centar za obuku za operacije podrške miru, Butmir, BiH

7. FINANSIRANJE ODBRANE

Generalštabu Vojske Crne Gore, po programu Vojska, u 2012. godini, uz izvršene izmjene Godišnjeg plana rashoda i prihoda, odobrena su sredstva u iznosu od **25.840.344,26€**. Realizacija plana rashoda u periodu **01.01.** do **31.12.2012.** godine iznosila je **25.342.956,00 €**, odnosno **98,08%**.

Uslovi za izvršavanje planiranih zadataka bili su na nivou prethodne godine i generalno nijesu uticali negativno na realizaciju planiranih aktivnosti, odnosno na realizaciju plana rashoda i prihoda. Isplata pripadajućih zarada i naknada, kao i gotovinske isplate preko blagajni jedinica, vršene su redovno, što je pozitivno uticalo na standard pripadnika Vojske. Tokom izvještajnog perioda, posebno izdvajamo visok nivo vojno - vojne saradnje i angažovanje pripadnika Vojske u misijama ISAF, ATALANTA i UNMIL.

Uticaj ekonomske krize uslovio je da tokom 2012. godine učešće izdataka za modernizaciju i opremanje jedinica Vojske, u realizovanim budžetima odbrane bude u minimalnim iznosima. Nakon 2008. godine kada je utrošeno oko 23% realizovanog budžeta, u 2009. godini uslijedio je pad na oko 15%, 2010 i 2011-te nastavljeno je dalje smanjenje, dok je u 2012. godini izdvojeno oko 5.6%. Imajući u vidu obaveze proistekle po osnovu realizacije partnerskih ciljeva i MAP-a, kao i skoro učlanjenje Crne Gore u NATO, obezbjeđenje sredstava za ove namjene je od najvećeg prioriteta.

REALIZACIJA PLANA RASHODA I PRIHODA PO KONTIMA

Godišnji plan rashoda i prihoda po pojedinim kontima, kao i realizacija u okviru istih data je u sljedećoj tabeli:

Konto	Naziv konta	Odobreno	Realizovano	Procenat realizacije
4111	Neto zarade	9.331.484,00	9.352.034,51	100,22%
4112	Porez na zarade	1.297.453,07	1.295.514,47	99,85%
4113	Doprinosi na teret zaposl.	3.687.181,54	3.677.591,14	99,74%
4114	Doprinosi na teret poslod.	3.042.193,22	3.020.492,65	99,29%
4115	Opštinski prirez	177.943,43	177.110,38	99,53%
4124	Naknade za stanovanje i OŽ	1.094.000,00	1.078.860,33	98,62%
4127	Otpremnine	169.000,00	138.692,51	82,07%
4131	Rashodi za materijal	1.039.000,00	936.550,47	90,14%
4132	Rashodi za služ. putovanja	68.288,00	59.073,74	86,51%
4133	Rashodi za reprezentaciju	4.850,00	0,00	0,00%
4134	Rashodi za energiju	1.490.000,00	1.435.784,30	96,36%
4135	Rashodi za telefonske usluge	103.950,00	93.887,39	90,32%
4136	Rashodi za poštanske usluge	3.000,00	476,45	15,88%
4138	Usluge prevoza	965.000,00	927.894,87	96,15%
4139	Ugovorene usluge	405.001,00	305.570,04	75,45%
4142	Tekuće održ. građ. objekata	142.000,00	139.972,88	98,57%
4143	Tekuće održavanje opreme	405.000,00	404.167,70	99,79%
4181	Komunalne naknade	285.000,00	265.879,38	93,29%
4184	Ostalo	280.000,00	263.359,19	94,06%
4313	Transferi pojedincima	30.000,00	12.500,00	41,67%
4415	Izdaci za opremu	1.770.000,00	1.743.115,58	98,48%
4416	Izdaci za invest. održavanje	50.000,00	14.428,02	28,86%
S V E G A		25.840.344,26	25.342.956,00	98,08%

U izvještajnom periodu ostvareni su prihodi u ukupnom iznosu od 805.813,96 €, dok su sredstva obezbijedena donacijom iznosila 197.642,21 €. Realizacija sredstava po navedenim osnovama data je u sljedećoj tabeli:

OPIS	OSTVARENO	REALIZOVANO	
		Iznos	Konto
PRIHODI	805.813,96	92.758,30	4139
		713.055,66	4415
DONACIJE	197.642,21	197.642,21	4416
UKUPNO	1.003.456,17	1.003.456,17	

Pregled realizacije po rashodima dat je po sledećem:

- *Neto zarade*

Godišnjim Planom rashoda i prihoda po rashodu 4111 – Neto zarade odobrena su sredstva u iznosu od 9.331.484,00€. Planiranje je izvršeno prema predviđenom brojnom stanju Vojske. Zarade su planirane na nivou vrijednosti boda iz 2007. godine.

- *Porez na zarade, Doprinosi na teret zaposlenog, Doprinosi na teret poslodavca i Opštinski prirez*

Sredstva po ovim rashodima planirana su prema predviđenom brojnom stanju Vojske, visini zarada za 2012. godinu i visini stopa za obračun poreza i doprinosa.

- *Naknada dijela troškova za stanovanje i odvojeni život*

Sredstva su planirana prema predviđenom broju lica koji imaju pravo na naznačene naknade. Isplata je u izvještajnom periodu vršena na osnovu rješenja prema visini minimalne cijene rada – 55 €. Treba napomenuti da je podjelom stanova smanjen broj lica koja imaju pravo na ovu naknadu.

- *Otpremnine*

U izvještajnom periodu, za redovne otpremnine, realizovana su sredstva u iznosu 138.692,51 €. Zbog izmjene uslova Zakona o penzionisanju, odgovarajućem broju pripadnika prestala je profesionalna služba sticanjem uslova na starosnu penziju.

- *Rashodi za materijal*

Rashodi po kontu 4131 realizovani su na ime nabavki kancelarijskog i potrošnog materijala, sredstava higijene, materijala za obrazovanje i kulturu, ishranu i dr. Procenat realizacije plana iznosi 90,14%.

- *Rashodi za službena putovanja*

Odobrena sredstva za službena putovanja (*konto 4132*) realizovana su u iznosu od 59.073,74 eura, odnosno 86,51%. Isplata naknada po ovom osnovu, tokom godine bila je svedena na najnužniju mjeru (preraspodjela radnog vremena, kontrole i obilasci u radno vrijeme i sl.). Značajan uticaj imao je veliki broj obaveza oko organizacije dočeka stranih vojnih delegacija, priprema i kontroli vježbi, kao i stalna putovanja pripadnika Brigade kopnene Vojske prema Kolašinu i Pljevljima.

- *Rashodi za reprezentaciju*

Po osnovu rashoda za reprezentaciju Vojsci je odobreno 4.850,00 eura. Realizacija je 0%, obzirom da su uobičajena posluženja tokom poslovnih sastanaka i troškovi reprezentacije prilikom dočeka stranih vojnih delegacija evidentirana na rashodu 4139 – ugovorene usluge.

- *Rashodi za energiju*

Planirana su sredstva u iznosu od 1.490.000,00 €, a preduzimanjem niza mjera u cilju smanjenja utroška električne energije, realizacija je iznosila 96,36%.

Rješavanjem velikog broja objekata koje Vojska obezbjeđuje i koristi, a za kojima realno nema potrebe, sredstva po ovim rashodima bila bi značajno umanjena. Značajno je istaći i permanentno poskupljenje cijena goriva, što će predstavljati veliki problem tokom 2013. godine.

- *Rashodi za telefonske usluge*

Sredstva su korištena restriktivno, prema odobrenim normativima, uz kontrolu organa stručnih službi. Pozitivan uticaj na ovaj rashod imalo je formiranje interne grupe u mreži mobilne telefonije.

- *Rashodi za poštanske usluge*

Po ovom rashodu su realizovane obaveze u iznosu 476,45 € odnosno 15,88% od odobrenih sredstava.

- *Usluge prevoza*

Za usluge prevoza (konto 4138), odobreno je 965.000,00 € a utrošeno 927.894,87 € ili 96,15%. Na teret ovog rashoda isplaćivane su isključivo obaveze prema firmama sa kojima imamo ugovore – „Bulatović – Trgopolje“ i „Blue line“ za potrebe prevoza jedinica Vojske, kao i brojnih stranih delegacija.

- *Ugovorene usluge*

Sredstva po rashodu 4139 realizovana su u procentu od 75,45%. Sa ovog rashoda vršena je isplata obaveza vojno – vojne saradnje, a pored toga, sredstva su trošena na usluge obrazovanja i usavršavanja u zemlji (kursevi stranih jezika) i inostranstvu, kulture i reprezentacije. Intezivna vojno – vojna saradnja jedna je od dominantnih karakteristika izvještajnog perioda.

- *Tekuće održavanje građevinskih objekata*

Za tekuće održavanje građevinskih objekata sredstva su težišno trošena za izvođenje najneophodnijih intervencija na vodovodnoj i kanalizacionoj mreži, popravci krovnih pokrivača na magacinima municije i opreme, kao i uređenja unutrašnjosti prostorija za život i rad ljudi.

- *Tekuće održavanje opreme*

Tehničko obezbjeđenje karakterisalo je nizak nivo dijela materijalnih rezervi, istrošeni resursi sa ograničenim mogućnostima za popravku, teškoće u obezbjeđenju rezervnih dijelova, neredovno znavljanje sredstava sa isteklim rokom čuvanja i upotrebe, kao i nedovoljno razvijena infrastruktura za održavanje sredstava. Težište angažovanja bilo je na obezbjeđenju potrebnog nivoa ispravnosti pokretnih sredstava specijalnih snaga i sastava u gotovosti do 6 časova, te vozila angažovanih na pokaznim vježbama. Za održavanje opreme odobreno je 405.000,00€, a realizacija je iznosila 99,79 %.

- *Komunalne naknade*

Rashodi za ovu namjenu (konto 4181) u cjelini se odnose na obezbjeđenje vodom i ostale komunalne usluge, a realizacija sredstava iznosi 93,29%. Dotrajala vodovodna i kanalizaciona mreža u svim kasarnama i objektima i nedostatak sredstava za rekonstrukciju jedan su od razloga za povećanu potrošnju vode. Riješavanjem neperspektivnih objekata koje Vojska još uvijek koristi i obezbjeđuje, realizacija po ovom rashodu, bila bi bitno umanjena. Kao i kod rashoda električne energije, primjenom plana štednje, postignuti su značajni rezultati u smanjenju utroška vode i predloženi objekti koje treba isključiti sa vodovodne mreže koju plaća Vojska.

- *Ostalo*

Na teret ovog rashoda isplaćivane su obaveze obezbjeđenja VU »Valdanos« kao i pripadajuće naknade troškova rada na terenu, čuvarske službe i izdvojenim objektima.

- *Transferi pojedincima*

Na teret ovog rashoda vršene su isplate jednokratne socijalne pomoći, stipendija i obeštećenja na ime naknade štete.

- *Izdaci za opremu*

Sredstva po ovom rashodu bila su planirana u skladu sa planom javnih i povjerljivih nabavki i ista su realizovana preko Sektora za materijalne resurse. Tokom godine realizovana su sredstva u iznosu od 98,48%, a ista su bila uslovljena sklapanjem ugovora sa dobavljačima, odnosno planom otpusta novčanih sredstava. U 2012. godini, izvršena je nabavka dijela vojne opreme, kompjuterska i telekomunikaciona oprema.

- *Izdaci za investiciono održavanje*

Kao i kod rashoda izdaci za opremu, i ovaj rashod realizovan je posredstvom Sektora za materijalne resurse. U toku izvještajnog perioda, realizacija je iznosila svega 28,86%.

ZAKLJUČAK

Vojska je u 2012. godini kroz aktivno učešće u operacijama i međunarodnim vježbama, upravljanjem obukom i ljudskim resursima, rješavanjem viškova naoružanja, konverziju vojne imovine i ključnu posvećenost dostizanju interoperabilnosti sa snagama NATO država, unaprijedila operativne sposobnosti, ostvarila svoje programske ciljeve i dala značajan doprinos ostvarenju državnih interesa i procesu evroatlantskih integracija.

Učešćem u međunarodnim misijama i operacijama, Vojska je postala pouzdan partner saveznicima i dala je puni doprinos razvoju partnerstva, saradnje i miru u svijetu. Zbog toga su naponi svih elemenata sistema odbrane u proteklom periodu bili usmjereni na stavaranje uslova za izvršavanje dodijeljenih zadataka uz smanjenje rizika po živote pripadnika Vojske, posebno onih koji su angažovani u međunarodnim misijama i operacijama.

Angažujući se u uslovima kada civilne sposobnosti nijesu bile dovoljne za blagovremenu zaštitu stanovništva, Vojska je dala značajan doprinos uspješnoj zaštiti i spašavanju stanovništva i saniranju posljedica snježnog nevremena koje je zahvatilo cjelokupnu teritoriju Crne Gore.

Najznačajnija dostignuća Vojske u 2012. godini su:

- ✓ Angažovanje crnogorskih vojnika u misijama i operacijama ISAF, EU NAVFOR ATALANTA i UNMIL;
- ✓ Unapređenje sposobnosti Vojske u pružanju pomoći civilnom stanovništvu u slučaju nesreća uzrokovanih prirodnim nepogodama kroz proces obuke, opremanja snaga i angažovanja istih u saniranju posljedica prirodnih nepogoda;
- ✓ Unapređivanje operativnih sposobnosti Vojske kroz aktivno učešće pripadnika i jedinica Vojske u planiranju i realizaciji međunarodnih vojnih vježbi u zemlji i inostranstvu;
- ✓ Rješavanje dijela viška naoružanja i vojne opreme;
- ✓ Unapređenja ukupne civilno - vojne saradnje i poštovanje načela transparentnosti u radu;
- ✓ Unapređenje interoperabilnosti Vojske kroz implementacije partnerskih ciljeva;
- ✓ Intezivirano učenje stranih jezika, primarno engleskog jezika;
- ✓ Realizacija aktivnosti na planu međunarodne vojno-vojne saradnje;
- ✓ Izmještanje vojnih resursa iz kasarne »Orjenski bataljon« u Kumboru i priprema za predaju kompleksa zakupcu;
- ✓ Unapređenje integrisanog sistema nadzora mora i vazduha;
- ✓ Kvalitetno obezbjeđenje objekata, materijalno tehničkih sredstava i ljudstva.

Izazovi koji opterećuju Vojsku su:

- Višak naoružanja, vojne opreme i objekata nepotrebnih za funkcionisanje Vojske;
- Loša infrastruktura u vojnim objektima, posebno u Nikšiću, Pljevljima i na Stacionarnom čvorištu veza "Lovćen";
- Nepostojanje adekvatnog poligona za izvođenje svih vrsta gađanja;
- Nepovoljna starosna struktura vojnika po ugovoru i nepovoljna popuna jedinica;
- Neispravnost brodova Mornarice, nedostatak adekvatnih plovila i transportnih helikoptera.

Kvalitetnim planiranjem, u skladu sa opredijeljenim misijama i zadacima, razvojnim programskim ciljevima, identifikovanim prijetnjama i rizicima, materijalnim mogućnostima i odobrenim finansijskim sredstvima, saradnjom sa partnerskim zemljama i odgovarajućim institucijama i organima značajnim za odbranu i bezbjednost Crne Gore, definisane su težišne aktivnosti čija će realizacija predstavljati prioritet u radu Ministarstva odbrane i Vojske u narednom periodu .

Težišne aktivnosti u 2013. godini su:

- o Nastavak učešća pripadnika Vojske u međunarodnim misijama i operacijama;
- o Unapređenje kapaciteta i sposobnosti snaga angažovanim u podršci civilnim institucijama i stanovništvu u suprotstavljanju različitim vrstama rizika i prijetnji;
- o Poboljšanje operativnih sposobnosti Vojske kroz angažovanje u planiranju i realizaciji međunarodnih vojnih vježbi u zemlji i inostranstvu;
- o Kontinuirani razvoj komandno-informacionih sistema;
- o Dostizanje interoperabilnosti i sposobnosti za članstvo u NATO kroz implementaciju partnerskih ciljeva;
- o Obuka, opremanje i ocjenjivanje deklasiranih snaga za učešće u međunarodnim operacijama;
- o Korišćenje razvojnih projekata koje omogućava međunarodna saradnja;
- o Dalja implementacija integrisanog sistema kontrole, nadzora i zaštite mora i vazduha;
- o Razvoj plana standardizacije u skladu sa NATO standardima i učešće u sistemu NATO kodifikacije;
- o Unapređenje sistema vojnog obrazovanja i realizacija aktivnosti iz sadržaja vojno-vojne saradnje;
- o Nastavak rješavanja viškova vojne opreme i unapređenje skladištenja ubojnih sredstava.

U toku naredne, 2013.godine, posebna pažnja će biti posvećena doprinosu razvoja efikasnijim modelima upravljanja ljudskim resursa i logističkim sistemima, koji je potrebno da omoguće stvaranje funkcionalnijih odnosa i veza u oblasti logističke podrške i poboljšanje upravljanja ljudskim resursima u Vojsci.

Takođe, pažnja će se posvetiti razvoju sposobnosti kroz zajedničke projekte sa partnerima. U tom cilju, Vojska će dati pun doprinos procesu multinacionalnog razvoja specifičnih sposobnosti u okviru „pametne odbrane“ i „prikupljanja i razmjene“ kapaciteta.

Ispunjenjem postavljenih ciljeva Ministarstvo odbrane i Vojska Crne Gore će i dalje predstavljati uvaženog partnera u sprovođenju procesa integracija i doprinosa očuvanju mira u regionu i svijetu.

P R I L O Z I

- Prilog broj 1:* **Pregled opremanja jedinica Vojske**
- Prilog broj 2* **Pregled ukupnih troškova za učešće u međunarodnim misijama i operacijama**
- Prilog broj 3:* **Pregled lica upućenih na školovanje u inostranstvu**
- Prilog broj 4:* **Spisak kadeta koji su upućeni na školovanje u inostranstvo**
- Prilog broj 5:* **Spisak kadeta koji su završili obrazovanje u inostranim vojnim akademijama u 2012. godini**
- Prilog broj 6:* **Pregled realizovanih vježbi u inostranstvu**
- Prilog broj 7:* **Pregled učešća pripadnika Vojske na sportskim takmičenjima**
- Prilog broj 8:* **Realizacija Godišnjeg plana rashoda i prihoda**

P R E G L E D
OPREMANJA JEDINICA VOJSKE

Redni broj	NAZIV OPREME	IZNOS (€)
1.	Nabavka prateće opreme za motorna vozila	4,205.02€
2.	Nabavka namještaja za potrebe Mornarice Vojske	11,279.00€
3.	Nabavka djelova uniformi Vojske	215,724.60€
4.	Nabavka cipela za potrebe Vojske	98,853.30€
5.	Nabavka livenih oznaka za potrebe Vojske	10,724.22€
6.	Nabavka sportske opreme za potrebe Vojske	19,802.25€
7.	Nabavka opreme za nadzor mora	880,574.00€
8.	Nabavka municije i nastavnih sredstava	59,999.34€
9.	Nabavka NBH opreme	97,975.80€
10.	Nabavka djelova borbenog kompleta i obuće za deklarisanu snagu	240,536.00€
11.	Nabavka djelova borbenog kompleta za letače	11,760.00€
12.	Nabavka i izgradnja antenskih stubova	104,341.39€
13.	Nabavka rezervnih djelova i opreme za vazduhoplove	85,476.00€
14.	Nabavka telekomunikacione opreme (BACKBON)	198,972.61€
Ukupna vrijednost ugovorene opreme		2,040,223.53€

PREGLED
UKUPNIH TROŠKOVA ZA UČEŠĆE U MEĐUNARODNIM MISIJAMA I
OPERACIJAMA

TROŠKOVI PRIPREME I ANGAŽOVANJA PRIPADNIKA VOJSKE U MISIJI "ISAF" - 2012. godina		
Redni broj	Opis	Iznos
1.	OBUKA U INOSTRANSTVU - trupne dnevnice	10,581.36
2.	OBUKA U CRNOJ GORI trupne dnevnice	4,498.20
3.	DONACIJE LOKALNOM STANOVNIŠTVU U AVGANISTANU	9,764.37
4.	KOMUNIKACIJA SA PRIPADNICIMA KONTINGENTA (oprema i zakup interneta)	19,248.22
5.	TROŠKOVI LOGISTIČKE PODRŠKE - OS MAĐARSKE	525,646.49
6.	TROŠKOVI LOGISTIČKE PODRŠKE - OS NJEMAČKE	45,801.33
7.	NOVČANE NAKNADE ZA UČEŠĆE U MISIJI - bruto	3,286,255.68
8.	TROŠKOVI ŠKOLOVANJA i OBUKE	11,334.47
9.	TROŠKOVI TRANSPORTA OPREME (CRNA GORA - MAĐARSKA)	5,803.20
UKUPNO		3,918,933.32

TROŠKOVI PRIPREME I ANGAŽOVANJA PRIPADNIKA VOJSKE U MISIJI "ATALANTA" - 2012. godina		
Redni broj	Opis	Iznos
1.	NOVČANE NAKNADE ZA UČEŠĆE U MISIJI	71,193.32
2.	TROŠKOVI TRANSPORTA	1,800.00
UKUPNO		72,993.32

TROŠKOVI PRIPREME I ANGAŽOVANJA PRIPADNIKA VOJSKE U MISIJI "UNMIL" 2012. godina		
Redni broj	Opis	Iznos
1.	NOVČANE NAKNADE ZA UČEŠĆE U MISIJI	91,297.10
2.	OSTALI TROŠKOVI	1,000.00
UKUPNO		92,297.10

UKUPNO MISIJE 2012.

4,084,223.74

PREGLED
LICA UPUĆENIH NA ŠKOLOVANJE U INOSTRANSTVU

Čin	Ime i prezime	Jedinica	Vrijeme održavanja	Godina školovanja i usavršavanja	Mjesto održavanja	Napomena
ppuk	Svetozar Brajković	Generalštab	03.09.2012.- 25.06.2013.	2012.-2013.	Republika Hrvatska	Ratna škola "Ban Josip Jelačić", Zagreb
maj	Jovan Radeta	Vazduhoplovstvo Vojske	11.06.2012.- 10.06.2013.	2012.-2013.	SAD	Komandno-štabni koledž Vazduhoplovna baza UMAKSVEL-KŠU
kfr	Jusuf Jonuz	Mornarica Vojske	10.09.2012.- 08.03.2013.	2012.-2013.	Republika Slovenija	Više komandno-štabno školovanje sa učenjem slovenačkog jezika
kkv	Milan Jeftović	Mornarica Vojske	03.01.2012.- 15.06.2012.	2012.	SAD	Mornaričko štabni koledž, New Port Island / Naval Staff College
ppuk	Božo Đurović	Generalštab	03.09.2012.- 25.06.2013.	2012.-2013.	Republika Hrvatska	Školovanje u Zapovjednoj stožernoj školi „Blago Zadro” - KŠU
maj	Mitar Klikovac	Brigada kopnene vojske	13.08.2012.- 19.06.2013.	2012.-2013.	Republika Estonija	Združeni komandno-generalštabni kurs JCGSC, Tartu
maj	Krunoslav Skupnjak	Generalštab	24.10.2012.- 14.12.2013.	2012.-2013.	SAD	Komandno generalštabni koledž sa specijalističkom obukom iz engleskog jezika
stv	Miloš Mentović	Centar za obuku	03.09.2012.- 25.06.2013.	2012.-2013.	Republika Hrvatska	Visoka dočasnička škola u Zagrebu
stv	Branko Mitrović	Logistička baza	03.09.2012.- 14.12.2012.	2012.	Republika Hrvatska	Napredna dočasnička škola u Zagrebu
des.	Mileta Lalić	Četa vojne policije	03.09.2012.- 01.03.2013.	2012/13.	Hrvatska	Temeljna dočasnička škola

S P I S A K
KADETA KOJI SU UPUĆENI NA ŠKOLOVANJE U INOSTRANSTVO

<i>R.b.</i>	<i>Prezime i ime</i>	<i>Godina školov.</i>	<i>Trajanje školov.</i>	<i>Smjer</i>	<i>Završetak</i>	<i>NAPOMENA</i>
REPUBLIKA MAKEDONIJA – VOJNA AKADEMIJA U SKOPLJU- 3 kadeta						
1.	Vidoje Dragiše Gluščević	I	IV-god.	KoV	2016.g.	upućen 28.8.2012.prip remni kurs mak. jezika
2.	Marija Gorana Knežević	I	IV-god.		2016.g.	upućena 28.8.2012.prip remni kurs mak. jezika
3.	Marko Jovice Razić	I	IV-god.		2016.g.	upućen 02.9.2012.prip remni kurs mak. jezika
ITALIJA – POMORSKA VOJNA AKADEMIJA – 1 kadet						
1.	Lazar Darka Knežić	I	V-god.	Pomorska akademija	2017.g.	upućen 5.9.2012.g.

S P I S A K**KADETA VOJSKE CRNE GORE KOJI SU ZAVRŠILI OBRAZOVANJE U INOSTRANIM VOJNIM
AKADEMIJAMA U 2012. GODINI**

<i>R.b</i>	<i>Prezime i ime</i>	<i>Datum i broj ugovora</i>	<i>Godina školov.</i>	<i>Trajanje školov.</i>	<i>Smjer</i>	<i>Završetak studija</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>
1.	<i>Tomić Radula Mirko</i>	<i>29.07.2008. 05-9709/08-2</i>	<i>IV</i>	<i>IV-god.</i>	<i>Pješadija</i>	<i>2012</i>
2.	<i>Jovanović Neđeljka Bojan</i>	<i>(I- 01.12.2007.) 15.3.2010. 80501-2092/10</i>	<i>IV</i>	<i>IV-god.</i>	<i>Pješadija</i>	<i>2012</i>
3.	<i>Knežević Branimira Veljko</i>	<i>20.09.2007. 05-4335</i>	<i>IV</i>	<i>IV-god.</i>	<i>akad.kop. vojske</i>	<i>2012</i>
4.	<i>Joksimović Milije Milan</i>	<i>20.09.2007. 05-4334</i>	<i>IV</i>	<i>IV-god.</i>	<i>vazduh.ak ad-pilot</i>	<i>2012</i>
5.	<i>Knežević Veska Nikola</i>	<i>20.09.2007. 05-4336</i>	<i>IV</i>	<i>IV-god.</i>	<i>akad.kop. vojske</i>	<i>2012</i>
6.	<i>Babić Vasilija Marko</i>	<i>20.09.2007. 05-4337</i>	<i>IV</i>	<i>IV-god.</i>	<i>vazduh.ak -teh.smj.</i>	<i>2012</i>

**PREGLED
REALIZOVANIH VJEŽBI U INOSTRANSTVU**

Red.br.	NAZIV VJEŽBE	MJESTO	BROJ LICA	VRIJEME
1.	"COOPERATIVE LONGBOW/LANCER 2012	Krivolak, Republika Makedonija	4+7	16.05.2012. 30.05.2012.
2.	"STEADFAST JOIST 2012"	Stavanger, Kraljevina Norveška	4	02.05.2012. 16.05.2012.
3.	"SHARED RESILIENCE 2012"	Čapljina, Bosna i Hercegovina	4	28.05.2012. 08.06.2012.
4.	"IMMEDIATE RESPONSE 2012"	Slunj, Republika Hrvatska	25	26.05.2012. 09.06.2012.
5.	"COMBINED ENDEAVOR 2012"	Grafenvir, SR Njemačka	9	06.09.2012. 20.06.2012.
6.	"ADRION LIVEX 2012"	Kopar, Slovenija	20 PR-41	04.06.2012. 08.06.2012.
7.	"ADRION CAX 12"	Taranto, Republika Italija	4	15.10.2012. 19.10.2012.
8.	"ADRIATIC 2012"	Drač, Republika Albanija	20 PR-41	24.09.2012. 27.09.2012.
9.	"AEGEAN SEAL 12"	Grčka	2	12.11.2012. 20.11.2012.
10.	"BALKAN SOF LIVEX 2012"	Krivolak, Ohridsko jezero, republika Makedonija	6	03.06.2012. 09.06.2012.
11.	"SEESIM 12"	Sofija, Republika Bugarska Danilovgrad, Crna Gora Devet zemalja SEDM inicijative	3	15.10.2012. 19.10.2012.
UKUPNO LICA		108		

UČEŠĆE PRIPADNIKA VOJSKE CRNE GORE NA SPORTSKIM TAKMIČENJIMA

Takmičenja i manifestacije po kategorijama		Nazivi takmičenja i manifestacija		Broj učesnika	Ukupan broj ušesnika
Sportska takmičenja i manifestacije u zemlji	Takmičenja u zemlji na nacionalnom nivou	Danilovgrad - Sportsko prvenstvo povodom Dana nezavisnosti		70	83
		Ulične trke	Cetinje	3	
			Danilovgrad	1	
			Podgorica	3	
		Kolašin - Takmičenje u orijentiringu		3	
		Bar - Državno prvenstvo u atletici		3	
	Međunarodna takmičenja u zemlji	Danilovgrad - FUTSAL		75	97
		Danilovgrad -Balkan liga u streljaštvu		3	
		Lovčenski maraton		3	
		Podgorički ultra maraton		3	
		Podgorički maraton		4	
		Boka Kotorska Regata „Trofej Herceg Novog“		6	
		Podgorica Kros prvenstvo Crne Gore		3	
	Memorijalna takmičenja	a . Golubovci- Fudbalski turnir „Šaki, Obro i Tomo“		60	88
		a . Golubovci- Kros „Mijailo Perišić“		25	
		Nikšić- 45. memorijal u orijentiringu „Ratko- Gaga Lučić“		3	
	Učešće u organizaciji sportskih takmičenja	Bar- Evropski kup bacača		5	5
Takmičenja u inostranstvu		Republika Makedonija, Skoplje - Međunarodno takmičenje u streljaštvu		3	12
		Bosna i Hercegovina, Banja Luka - Balkan liga u streljaštvu		3	
		Republika Srbija , Dimitrovgrad - Planinsko trčanje		3	
		Republika Srbija , Apatin - Polumaraton		3	
		Republika Hrvatska, Gospić- Planinsko trčanje		3	9
		R. Italija, Bari- Crna Gora, Herceg Novi- Regata „Terra di mare“		6	

**REALIZACIJA
GODIŠNJEG PLANA RASHODA I PRIHODA**

Konto	Naziv konta	Odobreno	Realizovano	Procenat realizacije
4111	Neto zarade	9.331.484,00	9.352.034,51	100,22%
4112	Porez na zarade	1.297.453,07	1.295.514,47	99,85%
4113	Doprinosi na teret zaposl.	3.687.181,54	3.677.591,14	99,74%
4114	Doprinosi na teret poslod.	3.042.193,22	3.020.492,65	99,29%
4115	Opštinski prirez	177.943,43	177.110,38	99,53%
4124	Naknade za stanovanje i OŽ	1.094.000,00	1.078.860,33	98,62%
4127	Otpremnine	169.000,00	138.692,51	82,07%
4131	Rashodi za materijal	1.039.000,00	936.550,47	90,14%
4132	Rashodi za služ. putovanja	68.288,00	59.073,74	86,51%
4133	Rashodi za reprezentaciju	4.850,00	0,00	0,00%
4134	Rashodi za energiju	1.490.000,00	1.435.784,30	96,36%
4135	Rashodi za telefonske usluge	103.950,00	93.887,39	90,32%
4136	Rashodi za poštanske usluge	3.000,00	476,45	15,88%
4138	Usluge prevoza	965.000,00	927.894,87	96,15%
4139	Ugovorene usluge	405.001,00	305.570,04	75,45%
4142	Tekuće održ. građ. objekata	142.000,00	139.972,88	98,57%
4143	Tekuće održavanje opreme	405.000,00	404.167,70	99,79%
4181	Komunalne naknade	285.000,00	265.879,38	93,29%
4184	Ostalo	280.000,00	263.359,19	94,06%
4313	Transferi pojedincima	30.000,00	12.500,00	41,67%
4415	Izdaci za opremu	1.770.000,00	1.743.115,58	98,48%
4416	Izdaci za invest. održavanje	50.000,00	14.428,02	28,86%
S V E G A		25.840.344,26	25.342.956,00	98,08%

U izvještajnom periodu ostvareni su prihodi u ukupnom iznosu od 805.813,96 €, dok su sredstva obezbeđena donacijom iznosila 197.642,21 €. Realizacija sredstava po navedenim osnovama data je u sljedećoj tabeli:

OPIS	OSTVARENO	REALIZOVANO	
		Iznos	Konto
<i>PRIHODI</i>	805.813,96	92.758,30	4139
		713.055,66	4415
<i>DONACIJE</i>	197.642,21	197.642,21	4416
UKUPNO	1.003.456,17	1.003.456,17	

R E Z I M E

1. OPERATIVNE SPOSOBNOSTI VOJSKE

U procesu unapređenja sistema odbrane posebna pažnja posvećena je razvoju operativnih sposobnosti Vojske čime se obezbjeđuje efikasna realizacija misija i zadataka.

Upotreba Vojske u rješavanju incidentnih situacija i angažovanje u misijama i operacijama, tokom godine, potvrdila je činjenicu da postoji značajan napredak u oblasti komandovanja, obuke, upotrebe komandno-informacionih sistema, funkcionisanja logističke podrške i opšte usklađenosti u mnogim oblastima sa standardima oružanih snaga partnerskih država.

1.1. Komandovanje, kontrola i komunikacije

Komandovanje u Vojsci se zasniva na načelima subordinacije, jedinstva komandovanja u pogledu upotrebe snaga i sredstava, jednostarješinstva i obaveze izvršavanja odluka, zapovijesti, naređenja i naredbi pretpostavljenog starješine i nadležnih organa.

Aktivnosti Vojske u 2012. godini, koje se odnose na ostvarivanje zadataka druge misije, potvrdile su činjenicu da je pravovremena i tačna informacija jedan od najvažnijih uslova za uspješno komandovanje.

Takođe, u izvršavanju dodijeljenih misija i zadataka, u toku 2012.godine, do izražaja su došle pouke iz naučenih lekcija i stečenih iskustava iz funkcionisanja komandovanja u incidentnim situacijama. Komandni kadar Vojske je, u skladu sa usmjerenjima i odlukama, ispoljio uticaj posebno u pogledu potpunog pridobijanja ljudstva za dosledno izvršavanje zadataka.

Sistem komandovanja i kontrole, funkcionišući u različitim uslovima i okolnostima, u toku 2012.godine unaprijeđen je u značajnoj mjeri.

2.1.1. Popuna personalom i struktura Vojske

Sadašnja organizacijska struktura Vojske prilagođena je izvršavanju zadataka Vojske na nacionalnom nivou, uvažavajući procijenjene bezbjednosne izazove, rizike i prijetnje i raspoložive kadrovske potencijale.

Utvrđena organizacijsko-formacijska struktura i veličina Vojske predviđa 2094 formacijska mjesta. U Vojsci trenutno ima: 1835 lica, od čega je 227 oficira, 794 podoficira, 555 vojnika po ugovoru i 259 civilnih lica. Popuna je 87,6%.

Organizacijsku strukturu karakteriše nedostatak projektovanog broja oficira i vojnika po ugovoru. Trenutna popuna sa vojnicima po ugovoru iznosi 80 % a sa oficirima 78% u odnosu na predviđeno brojno stanje, po formaciji Vojske.

U toku godine profesionalna služba je prestala za 19 oficira, 19 podoficira, 17 vojnika po ugovoru i 14 civilnih lica, ili ukupno za 69 lica, što je odnosu na 2011. godinu manje za 134 lica.

U toku godine u službu je primljeno-reaktivirano 11 lica po osnovu poništenja rješenja o prestanku službe. Po oglasu – konkursu u službu su primljena 3 lica (1 oficir i 2 vojnika po ugovoru). Poslije završenog školovanja na vojnim akademijama u inostranstvu u službu je primljeno 8 oficira, što je znatno unaprijedilo kvalitativnu popunu Vojske.

U procesu prekategorijske kadrage 4 podoficira i 1 vojnik po ugovoru proizvedeni su u čin oficira, a u prve podoficirske činove proizvedena su 4 vojnika po ugovoru i 1 civilno lice.

Posebno je nepovoljna starosna struktura vojnika po ugovoru, koja je 29 godina. Preko 35 % vojnika po ugovoru starije je od 30 godina. S tim u vezi neophodno je, u cilju podmlađivanja kadrage, obezbijediti svake godine prijem novog kontingenta od najmanje 50 vojnika po ugovoru

2.1.2. Planiranje, organizacija rada, kontrole i ocjenjivanje

Planiranje u Vojsci obezbjeđuje praktičan pristup u dostizanju definisanih ciljeva. Tokom 2012. godine u Vojsci je nastavljeno sa realnim, pravovremenim i kvalitetnim planiranjem rada na svim nivoima komandovanja.

Dokumenti koji iniciraju i usmjeravaju planiranje u Vojsci su Godišnje smjernice odbrambenog planiranja, Godišnji program rada Ministarstva odbrane, Godišnji plan rada Generalštaba, Instrukcija za obuku i planovi bilateralne saradnje i regionalnih inicijativa.

Integrisanom upotrebom raspoloživih resursa, na svim nivoima komandovanja u Vojsci, uspostavljena je organizacija rada koja je obezbijedila gotovost snaga i neprekidnost komandovanja u različitim uslovima. Kontrole i ocjenjivanje borbene gotovosti su bile fokusirane na utvrđivanje i ocjenjivanje usklađenosti utvrđenog sa planiranim stanjem i određivanje procenta realizacije planiranih aktivnosti. Kontrolama je konstatovano da ne postoje bitnija odstupanja utvrđenog stanja u odnosu na planirano i željeno te da se zadaci realizuju u skladu sa propisima i procedurama.

1.1.3. Organizacija sistema elektronskih komunikacija

Sistem veza u Vojsci sastoji se od stacionarnih i pokretnih elemenata. Projektovani razvoj komunikacija u Ministarstvu odbrane i Vojsci, u toku 2012. godine, nastavljen je kroz proces modernizacije i digitalizacije stacionarnog sistema veza. To se prvenstveno odnosi na projekte „Digitalizacija stacionarnog sistema radio-relejnih veza“ („backbone system“) i „Izgradnja optičke kablovske mreže velikog kapaciteta na vojnom kompleksu Golubovci“.

Informacioni servisi (IS) u Vojsci se nalaze u fazi razvoja i implementacije. U toku 2012. godine izvršeno je opremanje, kroz donaciju Kraljevine Norveške, računarima i računarskom opremom u skladu sa funkcionalnim zahtjevima komandovanja i prema NATO standardima.

Sve lokacije na kojima su razmještene jedinice Vojske pokrivene su mrežom Interneta. U okviru mreže Interneta zadejstvovan je E-mail server koji je implementiran u Vojsci, čime je znatno povećana brzina razmjene neklasifikovanih informacija. Po završetku razvoja tekekomunikacione infrastrukture vršiće se implementacija unutrašnje (Intranet) mreže u svim jedinicama Vojske.

2.1.3. Transparentnost rada i saradnja sa civilnim sektorom

U izvještajnom periodu postignut je značajan napredak u dijelu povećanja nivoa transparentnosti rada Vojske na polju razvoja i napretka, posebno u dijelu približavanja standardima koji podrazumijevaju spremnost za članstvo u evroatlanskim institucijama.

Vojska je pokazala i otvorenost za civilno društvo i medije i potrebu interaktivne komunikacije. Izvještajna godina je karakteristična po boljem prezentovanju informacija na internet stranici Vojske u odnosu na prethodne godine što je u mnogome unaprijedilo distribuciju informacija prema crnogorskoj javnosti.

1.2. Raspolažanje borbenim sredstvima i sistemima

U toku 2012. godine nastavljeno je sa remontom složenijih borbenih sistema kao što su artiljerijska oruđa, borbena oklopna vozila, helikopteri i pojedina plovna sredstva.

Nije vršeno značajnije opremanje Vojske borbenim sistemima, već je težište finansiranja usmjereno na remonte i opravke postojećih.

Značajan napredak je učinjen na polju kontrole i nadzora vazdušnog prostora i mora. Prezentovane su studije NATO analitičke ćelije za protivvazduhoplovnu odbranu –“Ground Based Air Defence Report“ i “Air Policing/Fighter Report“.

Pored aktivnosti sa NATO partnerima za uspostavljanje kontrole vazdušnog prostora Crne Gore, otpočeta je realizacija saradnje sa provajderom vazduhoplovnih usluga u Crnoj Gori. Saradnja podrazumijeva opremanje Vazduhoplovnog operativnog centra opremom i programskim paketima za kontrolu i praćenje situacije u vazduhu. Izvršene su djelimične pripreme za uređenje i opremanje Vazduhoplovnog operativnog centra. Nastavak ovih aktivnosti će uslijediti tokom 2013.godine.

U toku prethodne godine Vojska je, sa Ministarstvom odbrane, vršila pripremne radnje za modernizaciju sistema nadzora mora. Poseban akcenat dat je na maksimalno iskorištenje i integraciju postojećih resursa, s ciljem zadovoljenja nacionalnih potreba kontrole i zaštite na moru u svim zonama i mogućnosti razmjene informacija na regionalnom nivou sa susjedima. Završetak realizacije projekta integrisanog nadzora mora očekuje se u drugom kvartalu 2013.godine.

Ključni nedostatak za Vojsku predstavlja nepopunjenost sa adekvatnim plovnim sredstvima i transportnim helikopterima.

1.3. Podoficirski lanac podrške u funkciji komandovanja

Djelovanje podoficirskog lanca podrške, tokom 2012. godine, manifestovao se kroz planiranje i izvođenje pojedinačne obuke, praćenje rada, ocjenjivanje i informisanje vojničkog i podoficirskog kadra o važnim pitanjima iz karijernih oblasti. Podoficirski lanac je bio uključen u aktivnosti u pravcu razvoja vojničkog i podoficirskog kadra kroz sprovođenje selekcije kadra, pripremu i realizaciju karijernih kurseva. Tokom godine podoficirski lanac je dao značajan doprinos na polju izrade normativnih akata kojim se uređuje proces obuke.

1.4. Angažovanje Vojske u izvršavanju dodijeljenih misija

U toku 2012. godine Vojska je vršila pripreme i obuku za angažovanje u sve tri misije. Kroz obuku i održavanje potrebnog nivoa borbene gotovosti jedinica, Vojska je sprovodila mjere i aktivnosti na odvratanju protivnika od oružanog ugrožavanja.

Težište u realizaciji zadataka misiju podrške civilnim institucijama u zemlji prilikom prirodnih i vještački izazvanih katastrofa i u drugim kriznim situacijama bilo je prije, u toku i poslije proglašenja vanrednog stanja u zemlji izazvanog obilnim sniježnim padavinama, te gašenju požara i sanaciji posljedica od ove vrste elementarne nepogode.

Angažovanjem Vojske u međunarodnim misijama dat je doprinos očuvanja mira u svijetu, pri čemu je Vojska prepoznata i uvažena kao kredibilan partner.

1.4.1. Angažovanje Vojske u odbrani Crne Gore

Crna Gora u izvještajnom periodu, nije bila bezbjednosno ugrožena te nije postojala potreba za angažovanjem Vojske u izvršavanju mjera najvažnije i prve misije. Međutim, priprema za ispunjenje zadataka koji proističu iz ove misije stalna su obaveza Vojske i toj vrsti pripreme Vojska je bila posvećena tokom godine u punom svom kapacitetu. Svakodnevnom obukom, opremanjem u mjeri koja je bila moguća obzirom na budžetska izdvajanja, aktivnim učešćem u misijama podrške miru i stabilnosti u svijetu, aktivnim pripremanjima i učešćem u vježbama u Crnoj Gori i u inostranstvu i brojnim drugim angažovanjem pripadnici Vojske su u značajnoj mjeri unaprijedili svoje sposobnosti. Tako su na konkretan i mjerljiv način doprinijeli bezbjednosti Crne Gore.

1.4.2. Angažovanje Vojske u podršci civilnim institucijama u zemlji

Jedan od najvećih izazova, u toku 2012. godine, svakako je bila pomoć građanima Crne Gore prije, u toku i poslije vanrednog stanja izazvanog sniježnim padavinama izuzetno jakog inteziteta. Do uvođenja vanrednog stanja realizovana su 174 različita zadatka podrške civilnim institucijama u opštinama širom Crne Gore posebno kroz pružanje pomoći stanovništvu u ugroženim područjima.

Nakon uvođenja vanrednog stanja, radi pomoći ugroženom stanovništvu, uključeni su i helikopteri Vojske Crne Gore. Zahvaljujući razvijenoj saradnji sa partnerskim zemljama, Crna Gora je 13. februara uputila zahtjev NATO-u za pomoć preko "EADRCC" (Evroatlantski centar za koordinaciju u kriznom reagovanju), tražeći podršku za realizaciju zadataka. Angažovani su po 1 helikopter iz sastava Oružanih snaga Republike Grčke, Republike Slovenije i Republike Hrvatske, dok su Sjedinjene Američke Države uputile dva helikoptera za medicinsku evakuaciju i transport tereta. Rad svih helikopterskih snaga koordiniralo je Vazduhoplovstvo Vojske Crne Gore. Helikopterska jedinica Vojske Crne Gore, zajedno sa helikopterima partnerskih zemalja i Ministarstva unutrašnjih poslova i javne uprave Crne Gore, za 13 letačkih dana prevezli su 275 lica i 31160 kg raznovrsnog tereta za potrebe građana na ugroženim područjima.

Tako je na djelu testiran i dokazan nov kvalitet Vojske koji se ogleda u sposobnošću prihvata, podrške i koordiniranog djelovanja sa vazduhoplovnim snagama partnerskih zemalja na sopstvenoj teritoriji.

U toku vanrednog stanja jedinice Vojske Crne Gore realizovale su 596 raznovrsnih i složenih akcija i zadataka.

1.4.3. Angažovanje Vojske u međunarodnim misijama i operacijama

Učešće pripadnika Vojske Crne Gore u misijama i operacijama bio je jedan od prioriteta Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore u toku 2012. godine.

1.4.3.1. Angažovanje Vojske u misiji "UNMIL" u Liberiji

Svi pripadnici Vojske Crne Gore angažovani u misiji "UNMIL" u potpunosti su realizovali dodijeljene zadatke i na dostojan način reprezentovali Vojsku i Crnu Goru.

U ovoj misiji su u toku 2012. godine angažovana dva pripadnika a od 2006. godine sedam pripadnika Vojske.

1.4.2.2. Angažovanje Vojske u misiji ISAF u Avganistanu

Tokom 2012. godine svoje angažovanje u misiji „ISAF“ završili su četvrti i peti kontingent, u februaru, odnosno septembru. Trenutno je u misiji angažovan šesti kontingent, koji je upućen u septembru 2012. godine. Do sada je u misiji „ISAF“ učestvovalo 219 pripadnika Vojske odnosno 12% od ukupnog broja pripadnika Vojske Crne Gore.

1.4.2.3. Angažovanje Vojske u operaciji EU “EU NAVFOR-ATALANTA” u Somaliji

U toku 2012. godine u operaciji „EU NAVFOR-ATALANTA“, kroz tri rotacije, bila su angažovana četiri pripadnika Vojske, na brodovima Ratne mornarice Republike Grčke i Ratne mornarice Republike Italije.

Do sada je u ovoj operaciji učestvovalo 10 pripadnika Vojske Crne Gore.

3. LOGISTIČKA PODRŠKA

Logistička podrška u Vojsci je fleksibilnog karaktera sa strukturom prilagođenom potrebama komandi i jedinica. Postoji potreba da se nastavi sa analizama postignutih efekata njenog funkcionisanja u pravcu daljeg unapređenja.

2.1. Organizacija i funkcionisanje logistike i podrška jedinicama u izvršavanju zadataka

Težište angažovanja logističkih kapaciteta bilo je usmjereno na opremanje pojedinaca i jedinica za učešće u međunarodnim misijama i operacijama, podrška jedinicama u obuci i na vježbama, servisiranju obaveza prema partnerskim zemljama i u podršci jedinica angažovanih na zadacima pružanja pomoći civilnim institucijama u vrijeme prirodnih nepogoda.

Održavanje objekata u vojnim kompleksima vršeno je sa težištem na neophodnim opravkama magacina u kojima se čuva vojna oprema, naoružanje i minicija. Međutim, i pored učinjenih napora u tom pravcu i dalje su uslovi za smještaj ljudstva, naoružanja i vojne opreme vrlo nepovoljni. Postojeća infrastruktura u vojnim kompleksima je stara te je time i njeno održavanje složeno i često finansijski neopravdano. Samo je nekoliko objekata u Vojsci adaptirano ili je novijeg datuma izgradnje.

Posebno su nepovoljni uslovi za smještaj i rad u kasarnama u Nikšiću i Pljevljima i na Stacionarnom čvorištu veze „Lovćen“.

2.2. Uništavanje viška municije i naoružanja i rješavanje suvišnih pokretnih sredstava

U 2012. godini nastavljeno je sa rješavanjem ovog problema, a najznačajnije aktivnosti odnosile su se na neutralizaciju i uništavanje viškova ubojnih sredstava i prodaju neperspektivnih motornih vozila.

U sledećoj tabeli dat je pregled neutralisanih i delaborisanih ubojnih sredstava u izvještajnom periodu kroz program “MONDEM” i po Tehničkom sporazumu sa Vladom SAD.

	Planirano (t)	Ukupno uništeno (t)	Uništeno u 2012.g. (t)	Preostalo za uništenje (t)
„MONDEM” program	1.501,59	1.142,27	511,24	359,32
Teh. Sporazum sa SAD	1.812,70	1.073,92	181,65	738,78
UKUPNO	3.314,29	2.216,19	692,90	1.098,10

U Crnoj Gori u vojnim skladištima, još se nalazi 1.098,10 tona municije i minsko eksplozivnih sredstava što predstavlja ozbiljan bezbjednosni izazov.

Preventivnog uništavanja ubojnih sredstava sa nestabilnim barutima u sopstvenoj organizaciji tokom 2012. godine nije bilo, a od 2006. godine na ovaj način neutralisano je 267,18 tona ubojnih sredstava.

Posebnu prepreku za brži i efikasniji način rješavanja ovog bezbjednosnog problema u Crnoj Gori predstavlja nepostojanje poligona za uništavanje viška municije ili municije sa nestabilnim svojstvima.

2. ZAŠTITA SNAGA I SREDSTAVA

U toku 2012. godine u Vojsci su planski i organizovano preduzimane mjere zaštite snaga i sredstava. Primjenom kombinovanog metoda rada težište je bilo da se obezbijedi potpuna primjena propisanih mjera bezbjednosti u svim jedinicama Vojske prilikom njihovog angažovanja u zemlji i u inostranstvu.

Sprovođenjem redovnih kontrola i preduzimanjem preventivnih mjera na svim nivoima kao i radom saobraćajnih patrola vojne policije na kontroli putnog saobraćaja, broj prekršaja i udesa u 2012. godine smanjen je za 29% u odnosu na prethodnu godinu.

Realizacijom planskih zadataka iz domena obezbjeđenja lica i objekata, uspješno su fizički i tehnički obezbjeđivana štićena lica, objekti i dokumenta od posebnog značaja za Vojsku.

4. OBUKA, OBRAZOVANJE I USAVRŠAVANJE KADRA

Obuka, obrazovanje i usavršavanje kadra, kao neprekidan proces u Vojsci, realizuje se sa ciljem planskog unapređenja sposobnosti pripadnika Vojske i održavanja dostignutog nivoa operativnih sposobnosti jedinica Vojske za realizaciju dodijeljenih misija i zadataka.

4.1. Obuka pripadnika Vojske

Aktivnosti iz domena obuke, u zemlji i u inostranstvu, koje su realizovane u saradnji sa partnerskim zemljama i članicama NATO, značajno su unaprijedile nivo osposobljenosti pojedinaca, jedinica i komandi Vojske.

Težište u realizaciji zadataka iz domena obuke u Vojsci, u 2012. godini, bilo je na:

- Pripremi i angažovanju njenih pripadnika u mirovnim misijama i operacijama;
- Obuci na usvajanju NATO štabnih procedura;
- Osposobljavanju deklariranih i drugih snaga po programu OCC
- Obuci pripadnika Vojske za učešće na vojnim vježbama u zemlji i inostranstvu;
- Obuci pripadnika Vojske učešćem na brojnim kursovima i drugim oblicima obuke i usavršavanja;
- Nastavku obuke radi pružanja pomoći stanovništvu u slučaju prirodno i vještački izazvanih katastrofa;
- Dostizanju standarda po pitanju poznavanja stranih jezika.

Radi podizanja kvaliteta obuke izrađeni su priručnici za obuku pojedinaca i jedinica po NATO standardima i otpočela je realizacija izrade poligona za operacije u urbanoj sredini.

Učešćem pripadnika Vojske na sportskim takmičenjima i manifestacijama u zemlji i inostranstvu aktivno se doprinosilo unapređenju saradnje, razvoju sporta i fizičke kulture. Od posebnog značaja je organizacija međunarodnog (4. CISM Cup for peace) kupa u futsalu.

Fizičkoj obuci i sportu u Vojsci se daje potrebna važnost. Stvoreni su uslovi da se u Vojsci primjenjuju međunarodni standardi, usmjereni prema svim kategorijama kadra, u skladu sa specifičnim potrebama Vojske.

4.2. Obrazovanje i usavršavanje kadra

Ministarstvo odbrane nastavilo je sa izborom i upućivanjem kadeta na školovanje i upućivanjem oficira, podoficira i vojnika na razne oblike stručnog usavršavanja i školovanja. Većina programa iz ove oblasti realizovana je u sklopu planova bilateralne odbrambene saradnje sa partnerskim državama. U 2012. godini u Republiku Hrvatsku na Generalštabno usavršavanje i komandno-štabno usavršavanje upućen je po jedan oficir, na komandno-štabno usavršavanje u SAD upućena su tri oficira i po jedan oficir u Republiku Sloveniju i Estoniju. Dva podoficira i jedan vojnik upućeni su u Republiku Hrvatsku na usavršavanje u podoficirskim školama. U SAD su dva oficira završila ranije započeto školovanje na komandno-štabnoj školi i jedan podoficir je završio Akademiju za glavne podoficire.

4.3. Realizacija kurseva, seminara i drugih aktivnosti

Sprovođenjem planskih aktivnosti kroz program vojno-vojne saradnje sa partnerskim zemljama i u sopstvenoj organizaciji, tokom 2012. godine, u zemlji i u inostranstvu, realizovana je 261 aktivnost iz oblasti osposobljavanja na kojima su bila angažovana 2002 pripadnika Vojske.

4.4. Izučavanje stranih jezika

U 2012. godini realizovane su aktivnosti na unapređenju i dostizanju potrebnih standarda kada je u pitanju poznavanje stranih jezika, prvenstveno engleskog jezika.

Pored engleskog jezika u Vojsci su se organizovano izučavali njemački, francuski i grčki jezik.

Nastavljeno je sa unapređenjem uslova za realizaciju kurseva stranih jezika u Vojsci. U tom pravcu je donirana od strane Kraljevine Holandije, oprema za učionicu u Kasarni „Breza“ u Kolašinu.

Na 41 kurs za izučavanje i unapređenje znanja stranih jezika upućeno je 356 lica. Podršku u tome pružile su partnerske zemlje, posebno Republika Hrvatska, Republika Slovenija, Kanada, Litvanija i Republika Albanija.

4.5. Učešće pripadnika Vojske na vojnim vježbama u zemlji i inostranstvu.

4.5.1. Realizacija vojnih vježbi u zemlji

U cilju unapređenja operativnih sposobnosti jedinica i primjene usvojenih NATO procedura i standarda, pripadnici Vojske su, u 2012. godini, učestvovali u planiranju, organizaciji i izvođenju multinacionalnih vježbi na poligonima za obuku u Crnoj Gori.

5) Međunarodna vježba „COMMON CHALLENGE 2012“

Vježba je organizovana sa ciljem sagledavanja i unapređenja dostignutog stepena trogodišnjeg razvoja kapaciteta planinskog ratovanja. Na vježbi su, u skladu sa Planom bilateralne saradnje sa Ministarstvom odbrane Republike Austrije, učestvovali i pripadnici planinskih jedinica Vojske Austrije, koji su bili uključeni i u planski proces pripreme vježbe.

6) Međunarodna vježba "ADRION RISE 12"

Vježba „ADRION RISE 12“, koja podrazumijeva razmjenu informacija između mornaričkih operativnih centara zemalja ADRION inicijative, održana je od 12. do 14. septembra 2012. godine u operativnom i radio centru Komande Mornarice Vojske.

7) Međunarodna vježba "MNE-SLO DIVE 12"

Zajedničkom vježbom Mornarice Vojske Crne Gore i Mornarice Vojske Republike Slovenije pod nazivom „MNE-SLO DIVE 12“, održanoj 18. oktobra 2012. godine, na mornaričkom poligonu „Kočište“, u Crnoj Gori, nastavljena je uspješna bilateralna saradnja dvije mornarice. Kao posmatrači vježbe učestvovali su pripadnici Mornarice SAD.

8) Međunarodna vježba "DOLPHIN 2012"

U sklopu odbrambene saradnje sa SAD, u akvatoriji Crne Gore, tokom oktobra 2012. godine, izvedena je vježba "DOLPHIN 2012" na temu protivmorskog pretraživanja i podvodnog razminiranja. Tokom jednomjesečnog programa, šest specijalno obučanih delfina iz Programa morskih sisara Mornarice Sjedinjenih Američkih Država je tragalo, otkrivalo, i potom označavalo lokacije potencijalnih podvodnih mina i drugih eksplozivnih sredstava koji su ostali na morskom dnu iz prethodnih ratova u Bokokotorskom zalivu.

4.5.2. Učešće na vojnim vježbama u inostranstvu

Tokom 2012. godine Vojska je ravnopravno učestvovala na više vježbi koje su realizovane na poligonima partnerskih zemalja, demonstrirajući visok nivo dostignutih sposobnosti pripadnika i jedinica. Učešćem na vojnim vježbama u inostranstvu pripadnici Vojske su dodatno unaprijedili sposobnosti, posebno u dijelu štabnog rada u multinacionalnom okruženju.

5. IMPLEMENTACIJA NATO PROGRAMA

5.1. Implementacija partnerskih ciljeva

Crna Gora je usvojanjem novog paketa partnerskih ciljeva nastavila realizaciju preuzete obaveze da, ispunjavajući partnerske ciljeve, usvaja i implementira standarde u različitim oblastima. Vojska je nosilac 28 partnerskih ciljeva (8 ciljeva iz opšteg dijela, 13 iz domena upotrebe Kopnenih snaga, 5 iz domena Mornarice i 2 iz Vazduhoplovstva).

Tokom godine nastavljeno je i sa daljom implementacijom partnerskih ciljeva koji su realizovani krajem 2011. godine, a koji su bitni sa stanovišta ostvarivanja potpune interoperabilnosti u oblasti obuke i opremanja jedinica Vojske.

Implementacija partnerskih ciljeva tokom 2012. godine odvijala se planski i projektovanom dinamikom. Sagledane su potrebe u obuci i opremanju te identifikovani problemi u realizaciji. Ostvaren je napredak u osposobljavanju snaga deklariranih kroz PARP program.

5.2. Implementacija Koncepta operativnih sposobnosti

Koncept operativnih sposobnosti (OCC) je mehanizam PzM koji omogućava državama partnerima i NATO da ocjenjuju efektivnost operativnih sposobnosti deklariranih jedinica.

Nakon realizacije ocjenjivanja deklarirane jedinice u septembru 2011. godine od strane ocjenjivačkog tima NATO na nivou 1 (NEL 1), koje je bilo pozitivno, data je preporuka od strane Savezničke komande za operacije (ACO) da se nastavi sa daljom implementacijom Koncepta operativnih sposobnosti na nivou 2.

Tokom 2012. godine nije vršeno ocjenjivanje deklariranog sastava na nivou SEL 2 zbog učešća ljudstva ove jedinice u mirovnoj misiji ISAF.

Predviđeno je da se ocjenjivanje deklarirane jedinice na ovom nivou, od strane ocjenjivačkog tima Vojske, realizuje u drugoj polovini 2013. godine, tako da će se u narednom periodu nastaviti sa planiranom dinamikom obučavanja i pripreme jedinice.

Vojska je tokom 2012. godine razvijala svoje ocjenjivačke kapacitete za ocjenjivanje promjenom metoda po OCC konceptu.

6. MEĐUNARODNA VOJNA SARADNJA

Pored stalnih vojno-diplomatskih predstavništava, vojno-vojna saradnja se realizuje kroz aktivnosti vojnih delegacija, radnih i ekspertske grupe iz pojedinih oblasti, bilateralnih i multilateralnih vojnih vježbi, posjeta brodova, specijalističkih studija, konferencija, seminara itd. Uspješnom međunarodnom vojnom saradnjom se razvija povjerenje i partnerstvo između članica ili partnera.

6.1. Realizacija planova saradnje

Generalštab Vojske je, uprkos ograničenjima u budžetu, definisanjem prioriteta u realizaciji planiranih aktivnosti međunarodne vojne saradnje uspio da u uslovima ekonomske krize održi na zavidnom nivou zastupljenost Vojske u međunarodnim aktivnostima. Shodno tome, u okviru međunarodne vojne saradnje, realizovano je 239 različitih aktivnosti, na kojima su učestvovala 1493 učesnika.

I pored činjenice da je ukupan broj realizovanih aktivnosti tokom godine smanjen u odnosu na prethodnu godinu (za 12,1%), kvalitetnim odabirom aktivnosti i povećanim brojem učesnika (za 11,9%), prevashodno na vježbama i aktivnostima u Crnoj Gori, ostvaren je progres u smislu unapređenja sposobnosti i interoperabilnosti Vojske. Najveći broj aktivnosti, planiran mjesečnim planovima vojno-vojne saradnje, uspješno je realizovan.

7. FINANSIRANJE ODBRANE

Generalštabu Vojske Crne Gore, po programu Vojska, u 2012. godini, uz izvršene izmjene Godišnjeg plana rashoda i prihoda, odobrena su sredstva u iznosu od **25.840.344,26€**.

Realizacija plana rashoda u periodu **01.01. do 31.12.2012.** godine iznosila je **25.342.956,00 €**, odnosno **98,08%**.

Uslovi za izvršavanje planiranih zadataka bili su na nivou prethodne godine i generalno nijesu uticali negativno na realizaciju planiranih aktivnosti, odnosno na realizaciju plana rashoda i prihoda. Isplata pripadajućih zarada i naknada, kao i gotovinske isplate preko blagajni jedinica, vršene su redovno, što je pozitivno uticalo na standard pripadnika Vojske.

Uticaj ekonomske krize uslovio je da tokom 2012. godine učešće izdataka za modernizaciju i opremanje jedinica Vojske, u realizovanim budžetima odbrane bude u minimalnim iznosima. Nakon 2008. godine kada je utrošeno oko 23% realizovanog budžeta, u 2009. godini uslijedio je pad na oko 15%, 2010 i 2011-te nastavljeno je dalje smanjenje, dok je u 2012. godini izdvojeno oko 5.6%.